

MLKRATA

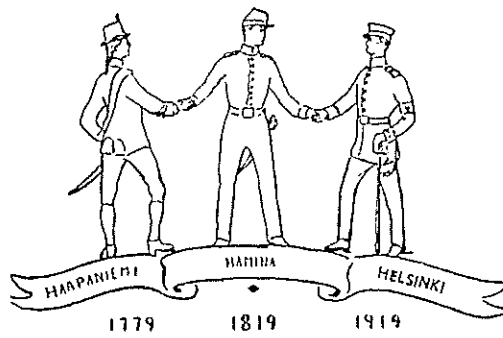
N:o 1/1970

MS 85

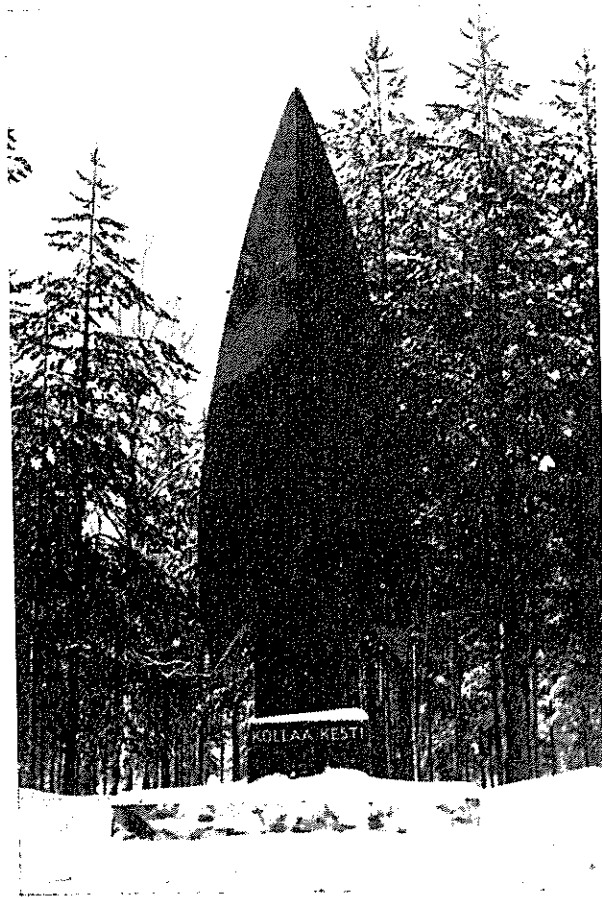
KYLKIRAUTA

*Vyötti miekan vyötärölle
Lupeellensa kylkiraudan*

N:o 1/70

MAALISKUU

Kollaan Vasama, jonka on veistänyt kuvanveistäjä Kalervo Kallio, paljastettiin Kontio-rannassa syksyllä 1959. Muistomerkki kertoo Talvisodan Kollaan ja Uomaan taisteluista ja taistelijoista. Kollaan miehet ovat pystyttäneet sen isänmaan valoisammalle tulevaisuudelle. Kollaan Vasama kuvaa nykyajan jääkäreiltä vaadittavia ominaisuuksia, nimittäin kiven kovuutta ja järkkymättömyyttä, vasaman nopeutta, terävyyttä ja iskevyyttä.

TALVISOTA – HÄVIÖKÖ VAI VOITTO?

Everstiluutnantti Tauno Kuosa

Suomen historian raskain sota päättyi lähes tarkalleen 30 vuotta sitten. Maaliskuun 13. päivänä 1940 klo 11 tuli lakkasi Jäämerestä Suomenlahteen ulottuvilla rintamilla, kun edellisenä päivänä Moskovassa allekirjoitettu rauhansopimus tuli voimaan. Rauhan tulo yllätti hyvin monet rintamamiehet, joilla ei ollut aavistustakaan edes neuvottelujen käymisestä. Kenttäarmeija ryhtyi kuitenkin viivyttämättä toteuttamaan rauhansopimusta omalta osaltaan. Asemissa olleet miehet keräsivät tavaransa kokoon ja hakeutuivat lähimmille teille niillä rintamanosilla, joilla rauhansopimus edellytti nopeaa siirtymistä uuden rajan taakse. Tämä oli vain yksi äkillisen rauhantulon tuottamista yllätyksistä. Niinpä muuan Heinjoen suunnalta vetäytyviin joukkoihin kuuluva sotamies, joka oli tovereittensa kanssa koko aamupäivän värjötellyt kivinkolossa vihollisen voimakkaassa, vielä tänä viimeisenä sotapäivänä raskaita tappioita aiheuttamassa tykistötulessa, huudahti hämmästyneenä koko tien täyttäviä kolonnia katsellessaan: ”Onko meitä vielä näin paljon jäljellä?” — Nämä olisivat sopineet tämän sodan päätesanoiksi monella muullakin suunnalla.

Sodasta palaavilla joukoilla ei ollut ensimmäisinä rauhan päivinä paljon aikaa ajatella, mitä tämä rauha ja sen ehdot maallemme merkitsivät. Kotirintaman reaktiot, suruliputukset ja muut avoimet murheen ilmaiset, olivat sensijaan heti havaittavissa. Rauhanehtojen raskaus tuntui suorastaan epäoikeudenmukaiselta niiden uhrausten ja ponnistusten jälkeen, joita puolustusvoimat ja käytännöllisesti katsoen koko kansa olivat sodan aikana tehneet. Talvisota oli yleisen käsityksen mukaan päättynyt tappioon ja jopa kohtuuttoman raskaaseen tappioon.

Kolmen vuosikymmenen perspektiivistä tämä asia näyttää aika toisenlaiselta. On totta, että Talvisodan rauhan ehdot olivat hyvin raskaat. Hävitystä sodasta puhuminen on kuitenkin eri asia. Tällöin näet oletetaan, että myös muita vaihtoehtoja olisi ollut olemassa. Onko kuitenkaan mitään järjellisiä syitä otaksua, että lopputulos olisi voinut olla toisenlainen?

Talven 1939—40 puolustustaistelun loppuarvostelu ei voi siten olla vain toteamus, että sota hävittiin. Tämän taistelun tulosta on arvosteltava sillä perusteella, mitä sen avulla saavutettiin. Hävisystä sodasta puhuminen tuntuu tällöin hyvin aiheettomalta. Talvisodan puhjettua muodostetun Suomen hallituksen ohjelma oli hyvin yksinkertainen ja selvä: Oli tehtävä vastarintaa siihen asti,

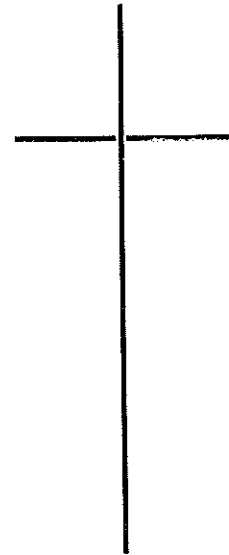
kunnes Neuvostoliiton kanssa saataisiin aikaan rauha siedettävillä ehdoilla. Kukaan tämän hallituksen jäsenistä tuskin elätteli mitään kuvitelmia ”voittorauhasta”. Vain sen suhteen mielipiteet ehkä erosivat, mitä oli pidettävä siedettävänä ehtoina. Sotamarsalkka Mannerheimilla ei ollut myöskään mitään illuusioita mahdollisuuksistamme, ja hän toi tämän kantansa julki jo syksyllä 1939. Ulko-maailma taas perusti arvionsa vain siihen tosiasiaan, että kysymyksessä oli 200-miljoonaisen suurvallan sota alle 4 miljoonan pikkuvaltiota vastaan. Venäläiset arvioivat koko Suomen valloituksen kestävän korkeintaan kaksi viikkoa, ja monet länsimaiset sotilasiantuntijat olisivat tuskin suoneet maallemme näinkään pitkää aikaa.

Tätä taustaa vastaan Talvisodan lopputulos näyttää täysin toisenlaiselta. Stalinin perimmäisistä tavoitteista ei ole mitään varmoja tietoja. Mutta jo yksin Kuusisen hallituksen muodostaminen sekä neuvostohallituksen ilmoitus, että Neuvostoliitto ei tule enää olemaan missään tekemisissä Rytin hallituksen kanssa, on hyvin oireellinen tässä suhteessa. Tämän katsottiin Suomessa merkitsevän sitä, että nyt oli kysymyksessä myös taistelu kansallisesta olemassaolostamme eikä vain joistakin raja-alueista tai tukikohdista. Jo pelkkä Neuvostoliiton ryhtyminen rauhanneuvotteluihin Suomen hallituksen kanssa merkitsi siis sitä, että puolustustaistelumme oli ollut tuloksellinen. Sodan päättymisen neuvottelurauhaan oli myös jo sinänsä sellainen saavutus, että tuskinpa monikaan mahdollisuuksiamme todella realistisesti arvioiva tarkkailija olisi uskaltanut marraskuun 30. päivänä 1939 sitä ennustaa. Lopuksi Moskovan rauhan ehdot olivat ankaruudestaan huolimatta siedettävät eli sellaiset, että ne eivät sellaisinaan vaarantaneet maamme itsenäisyyttä. Talvisodan lopputulos on siis edellisen perusteella syytä luonnehtia torjuntavoitoksi eikä häviöksi.

Tarkoituksenani ei ole suinkaan kaunistella tällä Talvisodan lopputulosta jonkinlaisessa kiihkokansallisessa tai yltiöisänmaallisessa hengessä, vaan vain näkemään se kuluneiden vuosikymmenien selvittämässä oikeassa perspektiivissään. Kun sotaa ei ollut onnistuttu välttämään, Suomen oli kaiken järjen mukaan pakko valmistautua raskaisiin menetyksiin. Menetykset olivat kuitenkin pienemmät kuin optimistisimmatkaan realistit olisivat voineet vakavissaan toivoa.

Talvisodan lopputulos johtui ennenkaikkea siitä taidosta ja sitkeydestä, jolla Suomen puolustusvoi-

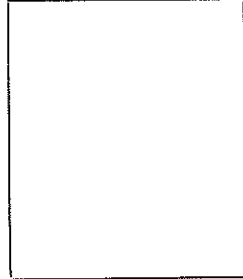
IN MEMORIAM

Evl evp
**AARNO JAAKKO
JOHANNES VUORI**

* 23. 11.. 1903
† 12. 11. 1969

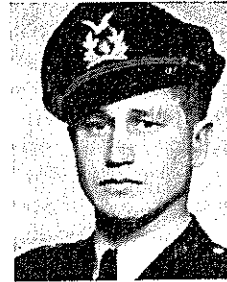
kadetti n:o 512
9. kurssi

Maj evp
**EINO HENRIK
PUHAKKA**

* 19. 4. 1904
† 15. 12. 1969

kadetti n:o 666
11. kurssi

Evl evp
**VELI-MATTI JOHANNES
SIISKONEN**

* 22. 3. 1927
† 21. 12. 1969

kadetti n:o 3068
29. kurssi

Maj evp
**KAUKO SAMULI
JUVONEN**

* 18. 11. 1919
† 20. 1. 1970

kadetti n:o 1826
24. kurssi

Kapt evp
**MATTI KUSTAVI
KONTIO**

* 25. 10. 1920
† 28. 1. 1970

kadetti n:o 2249
26. kurssi

Evl evp
**REINO JOHANNES
PALATSI**

* 27. 6. 1912
† 10. 2. 1970

kadetti n:o 1538
21. kurssi

Evl evp
**KAARLO SIMEON
PARVIAINEN**

* 23. 9. 1904
† 14. 2. 1970

kadetti n:o 898
14. kurssi

mat kävivät puolustustaisteluaan. Lopputulokseen vaikutti kuitenkin huomattavasti myös se, että Suomi osasi irtaantua sodasta oikeana ajankohtana. Sodan lopettamiseen johtanut politiikka oli verrattomasti taitavampaa kuin se, joka vei maan sotaan. Venäläiset tekivät ensimmäiset rauhantunnustelunsa tammikuussa 1940. Olisivatko neuvottelut johtaneet rauhaan, jos tällöin olisi päästy neuvotteluihin, on mahdotonta sanoa. Rauhanehtojen olisi ainakin teoriassa pitänyt olla paremmat tammi- kuin maaliskuussa, jolloin neuvostojoukot olivat jo saavuttaneet huomattavaa menestystä Karjalan kannaksella, joten sodan pitkittyminen aiheutti menetyksiä tässäkin suhteessa. Ehdottaessaan eduskunnalle rauhan solmimista maaliskuun 12. päivänä 1940 siitä huolimatta, että ehdot olivat raskaammat kuin oli odotettu, Suomen silloinen hallitus osoitti erittäin hyvää harkintakykyä ja todellisuudentajua. Kiusaus tämän ratkaisun hylkäämiseen oli näet tällöin varmasti hyvin suuri, kun Englanti ja Ranska tarjosivat apuaan Suomelle. Länsivaltojen avuntarjouksen vaikuttamista on ollut runsaasti keskustelua. Lopullinen varmuus asiasta saataneen vasta sitten, kun tätä aikaa koskevat Englannin hallituksen pöytäkirjat ovat tutkijoiden käytössä. Joka tapauksessa on varmaa, että ne eivät suinkaan toimineet altruistisista vaikuttimista, vaan uskoivat apuretkikunnan lähettämisen sekä Suomen avustamisen muillakin tavoilla edistävän omia intressejään Saksaa vastaan käymässään sodassa. Tähän viittaa mm. se into, jolla Englannin ja Ranskan hallitukset yrittivät saada Suomen ottamaan vastaan niiden tarjoaman avun.

Suomen hallitus saattoi perustaa avuntarjouksen hylkäämistä koskevan päätöksensä parhaan asiantuntijatahonn eli ylipäällikön antamiin neuvoihin. Ylipäällikön kannalta olisi tietysti ollut houkuttelevaa tarttua avuntarjoukseen, jossa luvattiin huomattavia apujoukkoja sekä kipeästi kaivattua sotamateriaalia. Asiassa oli kuitenkin kaksi "muttaa": saataisiinko apua todella merkittävässä määrässä ajoissa ja oliko avunantotarjouksen hyväksyminen viisasta yleistilanteen kannalta? Sotamarsalkka vastasi kieltävästi näihin kysymyksiin. Apujoukkojen tuloon kuluva ajasta ei ollut mitään varmuutta, sillä länsivallat eivät olleet vielä tähänkään mennessä onnistuneet hankkimaan Norjalta ja Ruotsilta läpikulkuoikeutta niitä varten. Ruotsi oli päinvastoin jyrkästi kieltäytynyt suostumasta siihen ja ilmoittanut vastustavansa tällaista yritystä vaikka voimatoimenpitein. Norjan länsirannikolta Suomeen ulottuvat liittoutuneiden joukkojen yhteyslinjat olisivat myös olleet niin pitkät, että suuri tai suorastaan suurin osa apuretkikunnasta olisi sitoutunut jälkiyhteyksien varmistukseen. Saksan ei olisi myöskään voitu odottaa pysyvän toimettomana, jos liittoutuneiden joukot olisivat nousseet maihin Norjassa ja ryhtyneet etenemään sille elintärkeitä Pohjois-Ruotsin malmi-

kenttiä kohti. Skandinavian muodostuttua tällä tavoin länsivaltojen ja Saksan välisen kamppailun uudeksi näyttämöksi koko yrityksen alkuperäinen tarkoitus, Suomen avustaminen, olisi varmasti kohta unohtunut länsivalloilta.

Vai oliko juuri tämä sittenkin liittoutuneiden alkuperäinen tarkoitus? Sitoutuminen auttamaan Suomea Neuvostoliittoa vastaan olisi silloisessa tilanteessa ollut niin epäviisasta politiikkaa länsivaltojen kannalta, että niiden on vaikea kuvitella tarkoittaneen totta avunantotarjouksellaan. Olisihan Suomen auttaminen vienyt ne Saksan lisäksi sotaan myös Neuvostoliittoa vastaan, jos niiden joukot olisivat todella ottaneet osaa taisteluihin Suomen rintamilla. Vaikka Neuvostoliiton sotilaallinen voima aliarvioitiinkin tällöin hyvin suuresti suomalaisten saavuttamien menestysten vuoksi, länsivaltojen ei olisi pelkästään Suomen vuoksi kannattanut ottaa sellaista riskiä. Tämä riski olisi ollut itse asiassa liian suuri siinäkin tapauksessa, että länsivallat laskelmoivat saavuttavansa Suomea avustamalla — tai sen varjolla — sellaisia oman sodankäyntinsä kannalta erittäin tärkeitä etuja kuin Ruotsin rautamalmin riistäminen Saksalta. Pääministerit Chamberlein ja Daladier ovat tietysti voineet syyllistyä tässäkin kysymyksessä erittäin suuriin virhelaskelmiin, kuten etenkin Chamberlein oli aikaisemmin tehnyt eräissä muissakin asioissa. Tuntuu kuitenkin todennäköisemmältä, että koko tämä avustussuunnitelma oli tarkoitettu verhoamaan "apuretkikunnan" todellista tarkoitusta, Pohjois-Ruotsin malmikenttien miehittämissuunnitelmaa. Liittoutuneiden ylin poliittinen johto on voinut hyvinkin laskelmoida, että apuretkikunta sitoutuu taisteluun saksalaisten kanssa, ennenkuin se on ehkä joitakin kärkeä astojen lukuunottamatta ehtinyt edes Suomen rajalle asti. Suomen auttamista koskeva suunnitelma olisi voitu tällöin hiljaisesti haudata sekä välttää sota Neuvostoliittoa vastaan.

Suomen hallituksen piti kuitenkin tehdä päätöksensä sen tiedossa olleiden tosiasioiden perusteella eli sen oli joko hyväksyttävä tai hyljättävä avuntarjous, kun apuretkikunnan ensimmäiset kuljetuslaivat olivat jo lähteneet liikkeelle Skotlannin satamista. Sen torjuvan vastauksen asiallisuudesta ei ole vähintäkään epäilystä. Suomi pääsi irti sodasta, ennenkuin sen vastustuskyky oli lopussa ja ennenkuin se oli joutunut vedetyksi mukaan suursotaan. Vaikka tätä ei voitu loppujen lopuksi välttää, maaliskuussa 1940 se olisi ollut hyvin toisenlainen asia kuin 15 kuukautta myöhemmin. Rauhanteke ennenkuin länsivallat ja Saksa iskivät yhteen Skandinaviassa auttoi siten ratkaisevasti koko Talvisodan tavoitteen saavuttamista eli säilyttämään maan itsenäisyyden.

Maamme suursotaa ennen harjoittamaa politiikkaa on arvosteltu ankarasti sotien jälkeen. Vaikka tämän politiikan viisautta ei kannatakaan paljon

kiitellä, tämä arvostelu olisi pysytettävä asiallismuutoksissa kuin hyvin usein on tapahtunut. Suomi teki kyllä virheitä, mutta niin tekivät muutkin. Itse asiassa on hämmästyttävää todeta, miten taitamattomasti jopa suurvallatkin hoitivat omiaan ja maailman asioita. Yhdysvallat on tästä hyvä esimerkki. Se toivoi epäilemättä vilpittömästi rauhaa ja pyrki tasotelemaan suurpoliittisia ristiriitoja. Noudattamalla tiukasti eristäytymispolitiikkaansa se myötävaikuttanut kuitenkin suursodan puhkeamiseen melkein samalla tavoin kuin jos se olisi itse sitä lietsonut. Ranskan ja varsinkin Englannin hallitukset laiminlöivät Hitlerin mahdollisuuden hillitsemisen silloin, kun tämä olisi vielä ollut verrattain vaivattomasti tehtävissä. Lopuksi Stalin teki Hitlerille mahdolliseksi sodan aloittamisen solmimalla hänen kanssaan elokuussa 1939 sopimuksen, joka poisti Neuvostoliiton Saksan mahdollisten vihollisten joukosta ja siirsi sen suorastaan Saksan puolelle.

Kun suuretkin saattoivat siis erehtyä näin pahasti, pienen Suomen johtomiesten virheitä ei ole syytä kovinkaan ihmetellä. Toisaalta niitä ei ole tietysti syytä vähätelläkään, sillä niistä jouduttiin maksamaan kalliisti. Kritiikki on kuitenkin hedel-

mätöntä, jollei kyetä osoittamaan parempiakaan vaihtoehtoja. Ja kuka voi ehdottoman varmasti sanoa, että jokin toinen poliittinen linja tai toisenlaiset päätökset olisivat tuottaneet parempia tuloksia? Viime sotiamme koskevassa keskustelussa ilmenee usein aivan liiallisia kuvitelmia valinnanvapaudestamme ja toimintamahdollisuuksistamme. Stalin ymmärsi maamme aseman paljon paremmin huomauttaessaan syksyllä 1939 suomalaisille neuvottelijoille, ettei Suomi voi pysytellä erillään sodasta, vaikka se sitä haluaisikin. Suurvallat päättävät tämän asian. Kun "sotapolitiikkaamme" arvioidaan tätä taustaa vastaan, äänensävy muuttuu pakostakin vaisummaksi. Mutta vaikka Suomi olikin loppujen lopuksi vain nappula suurvaltojen pelissä, nämäkään eivät sentään kyenneet heittelemään sitä miten tahansa. Talvisodan lopputulos osoittaa tämän selvästi. Se on saavutus, josta mikä kansa tahansa olisi varmasti ylpeä. Sen historiallista merkitystä ei ole myöskään syytä uhohtaa. Jollei Suomi olisi koko kansan ponnistusten avulla selviytynyt Talvisodasta niinkuin se siitä selviytyi, maamme valtiollinen asema ja sen taloudelliset sekä kulttuuriolot tuskin olisivat alkuunkaan samanlaiset kuin nyt on asianlaita.

CAPRI miehelle joka vaatii tyyliä

STOCKMANN AUTO

Mitä nyt olisi tehtävä?

Kadettikunnan tulevaisuuden ratkaisumahdollisuuksien tarkastelua

Majuri Pertti Jokinen

Esitelmä Helsingin kadettipiirin vuosikokouksessa 19. 1. 1970

Viime syksynä julkistettu Kadettikunnan ja Upseeriliiton yhteinen mielipidetutkimus osoitti järjestöjen jäsenten enemmistön olevan tyytymättömiä kahden järjestön toimimiseen samalla alueella. Aivan erityisen kyllästyneitä jäsenet tuntuivat olevan alaorganisaatioiden päällekkäisyyteen. Joskin enemmistö kannatti Kadettikunnan liittämistä Upseeriliittoon, ei tätä muutosta ainakaan toistaiseksi voitaisi tutkimuksen tulosten perusteella toteuttaa Kadettikunnan lakkauttamisen tietä.

Kadettikunnan tulevaisuutta on pohdittu vilkkaasti eri kadetti-piireissä, sitä käsiteltiin useita tunteja laajennetun valtuuskunnan kokouksessa 13. 1. 1970 ja siitä tullaan varmasti keskustelemaan pitkään myös järjestön vuosikokouksessa Joensuussa 6. 3. 1970.

On selvää, ettei nykyinen tilanne voi jatkua. Jotakin on pakko tehdä, mutta hätäiset ratkaisut eivät ole paikallaan lähes 50-vuotiset perinteet omaavan järjestön kohtalosta päätettäessä. Siltä varalta, että tulevassa vuosikokouksessa päätetään jotakin ratkaisevaa, olisi vuosikokousedustajien valmistauduttava tehtävänsä huolella.

Mielipidetutkimus ja Kadettikunnan laajennetun valtuuskunnan kokous ovat tuoneet esille eräitä vaihtoehtoja Kadettikunnan tulevaisuuden järjestämiseksi. Niiden keskinäisestä paremmuusjärjestyksestä ollaan todennäköisesti montaa mieltä, mutta niiden pohjalta ratkaisu voitaisiin löytää.

Lähtökohtatilanne

Ensiksi on todettava, että vain Kadettikunnan lakkauttaminen ja varojen siirtäminen jollekin muulle järjestölle kuin Upseeriliitolle pitävät viimeksi mainitun koko prosessin ulkopuolella. Kaikki muut kysymykseen tulevat ratkaisumallit vaativat neuvotteluja Upseeriliiton johdon kanssa, koska ne vaikuttavat myös sen toimintaan.

Toiseksi ei mielipidetutkimuksessa jonkin verran kannatusta saanut toimintasektorien jako (Kadettikunnalle aatteellinen toiminta ja Upseeriliitolle ammatillinen ja taloudellinen toiminta) voine tulla kysymykseen, sillä Upseeriliitto on monessa yhteydessä korostanut aatteellisuuttaan. Tämä

vaihtoehto edellyttäisi Upseeriliiton sääntöjen muuttamista, eikä vajaan 20 %:n kannatus anna siihen aihetta.

Kolmanneksi on päämäärät ja keinot niiden saavuttamiseksi pidettävä selvästi erillään tulevaisuuden ratkaisumalleja punnittaessa. Kadettikunnan lakkauttaminen sen enempää kuin sen liittäminen Upseeriliittoon tai säilyttäminen ennallaan ei ole sellaisenaan minkään arvoinen päämäärä. Nämä voivat olla keinoja lopullisen päämäärän saavuttamiseksi, mutta tänä päämääränä on pidettävä upseeriston keskuuteen ja ulos suuntautuvan maanpuolustustyön tehostuminen. Mihinkään sellaiseen ratkaisuun ei tulisi suostua, josta olisi seurauksena tämän päämäärän saavuttamatta jääminen.

Kadettikunnan kohtalon ratkaisumalleja

Tässä yhteydessä käsitellään kolmea ratkaisumallia, jotka ovat johdettavissa osittain suoritettujen mielipidetutkimuksen tuloksista ja osittain laajennetun valtuuskunnan kokouksessa esitetyistä kadetti-piirien edustajien kannanilmaisista. Mallien etuja ja varjopuolia tarkastellaan ensi sijassa toteuttamismahdollisuuksien ja Kadettikunnan nykyisten päämäärien saavuttamismahdollisuuksien valossa.

Kadettikunnan purkaminen

Kadettikunnan säännöt määrittävät 20 §:ssään, että järjestön purkaminen vaatii vähintään 4/5 kaikista Kadettikunnan kokouksessa annetuista äänistä ja päätöksen vahvistamista samanlaisella äänen enemmistöllä seuraavassa Kadettikunnan kokouksessa.

Kadettikunnan purkamiseen tähtäävän kokouksen voi kutsua koolle Kadettikunnan hallitus joko oma-aloitteisesti tai järjestön jäsenten kirjallisesta vaatimuksesta. Kokousvaatimuksen takana tulee olla vähintään 1/20 jäsenistä, siis tällä hetkellä noin 200 jäsentä. Näiden tulee edustaa vähintään kadetti-piiriä. Mikään kadettikunnan hallitus tuskin tulisi oma-aloitteisesti tällaista kokousta koolle kutsumaan, varsinkaan kun mielipidetutkimuksen tulokset eivät sitä edellytä. Jos järjestön purkami-

seen tähtävillä on mahdollisuudet saada taakseen 4/5 enemmistö kahdessa peräkkäisessä kokouksessa, ei heille tuottane vaivaa 200 nimen kerääminen.

Ainakaan nykytilanteessa ei Kadettikunnan purkaminen voi tulla kysymykseen, sillä laajennetun valtuuskunnan kokouksessa vain 3—4 piirin edustajat 21 paikalla olleesta puolsivat järjestön purkamista.

Vaikka purkaminen ei tunnukaan todennäköiseltä ratkaisulta, lienee kuitenkin syytä luetella eräitä sen mukanaan tuomia seurauksia:

- Eräät evp-upseerit ovat ilmoittaneet perustavansa uuden Kadettikuntaa vastaavan järjestön heti kun vanha puretaan. Seurauksena olisi kiusallinen huomion herättäminen ja mahdollisesti kiista SMM-kadettisäätiöstä.
- Kadettikunnan purkaminen katkaisisi yhteyden moniin evp-upseereihin, jotka eivät usko lähinnä ammattijärjestönä pitämänsä Upseeriliiton hoitavan heidän arvostamiaan asioita.
- Aatteellisen maanpuolustustyön tehostuminen olisi epävarmaa.
- Jäsenmaksut eivät alenisi, sillä Kadettikunnan nykyisen toimiston tehtävien ja aatteellisen maanpuolustustyön hoitaminen vaatisivat Upseeriliitolta varoja, jotka olisi kerättävä jäsenmaksuina.

Kadettikunnan liittyminen Upseeriliittoon järjestöjäsenenä

Kadettikunnan laajennetun valtuuskunnan kokouksessa tämä vaihtoehto sai ehdottomasti suurimman kannatuksen. Upseeriliiton säännöt mahdollistavat järjestöjäsenen liittymisen, joskaan yhtään ennakkotapausta ei tietääkseni ole. Vaatimuksena tämän vaihtoehdon toteuttamiselle on luonnollisesti neuvottelu Upseeriliiton johdon kanssa ja siihen liittyvien muodollisuuksien sopiminen. Pelkkä päätös Upseeriliittoon liittymisestä voitaisiin tehdä yhdessä kokouksessa yksinkertaisella äänten enemmistöllä, mutta ratkaisu edellyttäisi todennäköisesti myös sääntöihin tehtäviä muutoksia. Tämä vaatii 2/3 äänten enemmistöä kahdessa peräkkäisessä kokouksessa.

Tämän mallin toteuttaminen edellyttäisi noin 800 vain Kadettikuntaan kuuluvan lähinnä evp-jäsenen pakkoliittymistä Upseeriliittoon. Seurauksena olisi todennäköisesti joidenkin evp-jäsenten eroaminen ja mahdollisesti taas uuden järjestön perustaminen, mutta tämä ei kuitenkaan olisi ilmeisesti aivan yhtä varmaa kuin edellisessä vaihtoehdossa. Aatteellinen maanpuolustustyö saattaisi jonkin verran tehostua, sillä jäsenmaksujen maksamisvalmius voisi nousta jonkin verran nykyisestä n 60 %:sta.

On kuitenkin vaikeata ymmärtää, miten tämän

tapaisesta puolinaisesta ratkaisusta voisi olla todellista hyötyä. Kadettikuntahan säilyisi käytännössä entisellään, se vain saisi itselleen katto-organisaation Upseeriliitosta. Jos Kadettikunta saisi täyden toimintavapauden Upseeriliiton jäsenenä oltaisiin samassa tilanteessa kuin nyt ja jos katto-organisaatio rajoittaisi Kadettikunnan toimintavapautta olisi seurauksena toiminnan muuttuminen kankeammaksi, koska päätökset pitäisi alistaa katto-organisaation ratkaistaviksi, mistä olisi seurauksena ratkaisujen viivästyminen. Jäsenmaksut eivät muuttuisi miksikään, mutta alaorganisaation päällekkäisyydestä johtuvat rakenteelliset pulmat olisivat helpommin poistettavissa. Asialliset pulmat jäisivät sen sijaan ennalleen.

Tähän ratkaisumalliin liittyy eräs omituisuus. Sekä Kadettikuntaan että Upseeriliittoon kuuluva, joita jäsenistä on noin 80 % olisi katto-organisaation (Upseeriliiton) henkilöjäsen ja kuuluisi samaan järjestöön vielä toista kautta eli Kadettikunnan järjestöjäsenyyden tietä. Organisaation päätöksentekoa tutkivalle tämän mallin mukainen järjestelmä olisi todellinen painajainen.

Tähän ratkaisumallin saama suuri kannatus perustuu todennäköisesti siihen, että kun Kadettikunnan purkaminen on todettu miellipidetutkimuksen perusteella ilmeisen mahdottomaksi eikä moni kuitenkaan halua Kadettikunnan lopullista häviämistä, nähdään Upseeriliittoon järjestöjäsenenä liittyminen eräänlaisena korvikeratkaisuna. Se ei vaadi lopullista kannan määritystä, ratkaisu voidaan sen avulla työntää kauemmas tulevaisuuteen. Tällä ratkaisumallilla ei upseerien järjestöelämän pulmia ratkaista, ne vain työnnetään sivuun, niin kuin usein menetellään epämiellyttävien tehtävien tullessa eteen. Kannanmääritys on joskus kuitenkin edessä.

Kadettikunta jatkaa erillisenä

Jos Kadettikunta päättää jatkaa toimintaansa erillisenä, on sen lähdeittävä siitä, että Upseeriliittoa säilyttää säännöissään aatteellisuuden korostamisen. Nykyisellään ei voida jatkaa, vaan ainakin seuraavat toimenpiteet ovat välttämättömiä:

- Kadettikuntaan kuulumisen vapaaehtoisuuden korostaminen.

Sääntöjen mukaan Kadettikuntaan kuuluminen on vapaaehtoista, mutta kurssin valmistusjuhlahallisuuksiin liittyvä jäseneksi ottaminen ja näihin päiviin asti jatkunut Kadettikunnasta eroavien tuntema todellinen tai oletettu ympäristön paine ovat tehneet sekä liittymisestä että jäsenenä pysymisestä puoleksi pakollisen. Kaikille jäsenille on tehtävä selväksi, ettei Kadettikuntaan kuuluminen ole millään tavoin pakollista eikä siitä eroaminen sen kummempaa kuin jostakin harras-

teyhdistyksestä eroaminen. Tätä on pidettävä erillisen Kadettikunnan ensimmäisenä edellytyksenä.

- Kadettikunnan merkkikysymyksen hoitaminen.

Kadettikoulu on tehnyt esityksen nykyisen Kadettikunnan ison rintamerkin muuttamisesta upseerin virkatutkinnon merkiksi. Kadettikunnan hallitus on antanut Pääesikunnalle lausunnon jonka mukaan sillä ei ole mitään tehtyä esitystä vastaan kunhan Kadettikunta saa säilyttää oikeutensa mm. siviilipuvussa pidettävään pienoismerkkiin ja jnsiomerkkiin.

- Jäsenmaksunsa laiminlyöneiden erottaminen järjestöstä.

Nykyisin vain n 60 % jäsenistä maksaa jäsenmaksunsa säännöllisesti. Monen kohdalla laiminlyönti on puutteellisen perintäjärjestelmän seuraus, mutta tahallisten laiminlyöjien on tehtävä kantansa Kadettikuntaan selväksi, joskaan ketään sellaista, joka haluaa Kadettikuntaan kuulua, ei saa sulkea sen ulkopuolelle. Ei kuitenkaan voi edellyttää, että 40 % jäsenistä saisi esimerkiksi SMM-kadettisäätiön Kadettikunnan jäsenten omaisille myöntämän hautausavustuksen jäsenmaksuja maksamatta.

Esitellyistä toimenpiteistä olisi ilmeisesti seurauksena melkoinen jäsenkato, mutta se olisi osittain näennäistä, sillä eroavista olisi todennäköisesti suurin osa sellaisia, jotka eivät ole maksaneet jäsenmaksujaan tähänkään asti. Myönteisenä seurauksena olisi, että järjestössä vallitsisi tällöin työrauha ja sekä järjestön keskusjohto, että kentällä toimivat voisivat keskittyä Kadettikunnan tavoitteiden sanelemien tehtävien hoitamiseen.

On myös otettava huomioon, että Kadettikunta on tavallaan pian 200 vuotta täyttävän Kadettikoulun kiilta, eikä sen hävittäminen ole mielekästä.

Tämä malli vaatisi luonnollisesti myös alaorganisaatiokysymyksen ratkaisemista toisella tavoin kuin miten se nyt on järjestetty. Edelleen nousisi jäsenyyttä jatkavien jäsenmaksu, mikäli erityisesti ulospäin suunnattavaa maanpuolustystyötä aiotaan tehostaa.

Mikä ratkaisumalli olisi valittava?

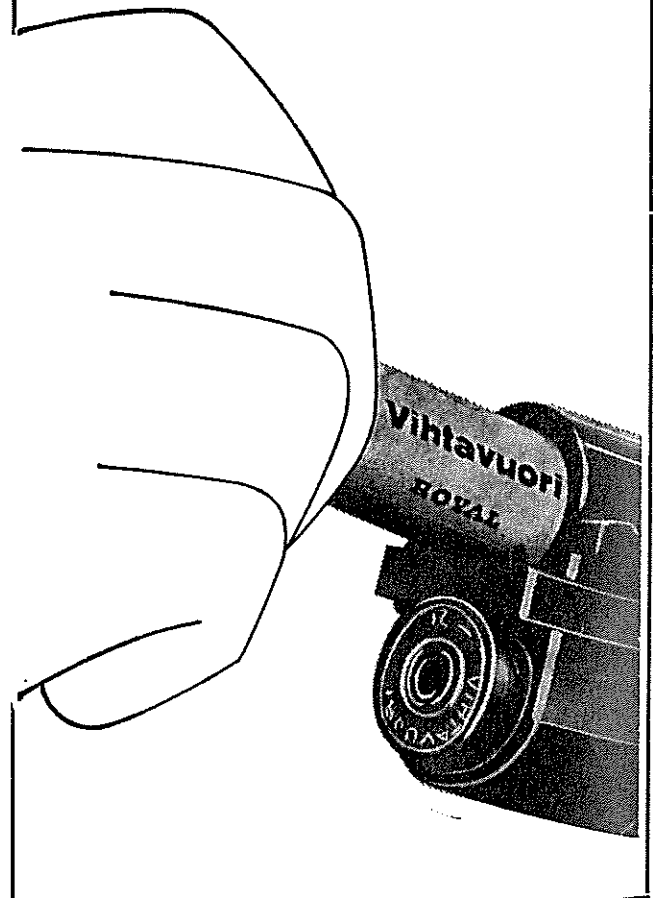
Valtaosa kadettiipiireistä tuntuu kannattavan Kadettikunnan liittymistä järjestöjäsenenä Upseeriliittoon. Henkilökohtaisesti pidän sitä mitään sanomattomana ja puolinaisena ratkaisuna ja kannatan erillisen Kadettikunnan säilyttämistä. Erillisenä jatkamisen edellyksenä on kuitenkin jäsenten ja koko upseeriston asenteiden muuttuminen.

VIHTAVUORI

- tehty täysosumia varten

Vihtavuoren patruuna on vuosikymmenien aikana kehitetty suomalaisen metsästäjän ja kiekkoampujan käyttöön sopivaksi. Jokainen patruuna on huolellisen laatutarkkailun kohteena koko valmistusvaiheen ajan.

VIHTAVUORI — siihen voitte luottaa

Kadettikuntaan ei pidä suhtautua pelkästään tunnepohjaisesti, vaan se on tiedostettava vapaaehtoisena aatteellista maanpuolustustyötä tekävänä yhdistyksenä. Siitä eroavia ei saa pitää "leipäupseereina" eikä siihen liittyviä hahattelijoina. Uskon viimeksi käsitellyn mallin tavoin uudistetun Kadettikunnan elinkelpoisuuteen.

Jos se myöhemmin osoittautuu kykenemättömäksi ja turhaksi, se kuolee luonnollisen kuoleman viimeisten jäsenten jättäessä järjestön.

Alaorganisaation järjestely

Esitellyistä ratkaisumalleista vain Kadettikunnan purkaminen ratkaisee samalla alaorganisaatiokysymyksen.

Liittyminen Upseeriliittoon esimerkiksi järjestöjäsenenä tekee alaorganisaatiokysymyksen rakenteellisesti helpoksi, koska silloin voidaan käytännössä pitää pystyssä vain yksi alaorganisaatio (esimerkiksi Upseeriliiton), joka hoitaisi kummankin järjestön paikalliset tarpeet.

Erillisenä jatkaminen edellyttää alaorganisaatiokysymyksen hoitamista. Tämän vaihtoehdon lähtökohtana on edelleen pidettävä sitä, ettei Upseeriliitto tule muuttamaan alaorganisaatiotaan teki Kadettikunta mitä hyvänsä, koska siihen ei ole pakkoa tämän vuoksi Kadettikunnan on siis tehtävä muutokset yksin ja sen tietäen, että yksittäisissä tapauksissa ne voivat olla haitaksi Kadettikunnan tehtävien hoitamiseksi. Kokonaistilanne vaatii kuitenkin kipeästi muutosta ja tässä tilanteessa on huonoltakin tuntuva ratkaisu parempi kuin olla tekemättä mitään.

Ratkaisuna voisi olla kadetti-piirijärjestelmän muodostaminen vapaaehtoiseksi siten, että kukin piiri saisi päättää haluaako se jatkaa omana kadetti-piirinä vai ei. Tällöin tulisivat todennäköisesti jäämään toimintaan ainakin Helsingin, Turun ja Pinkka-Hämeen kadetti-piirit; suurin osa muista lakkaisi toimimasta nykyisellään. Yhteydet Kadettikunnan keskusjohtoon hoidettaisiin muissa piireissä esim siten, että kustakin piiristä tulisi yksi jäsen Kadettikunnan valtuuskuntaan ja lisäksi piirissä olisi yhteysmies. Tätä varten tarvittaisiin joka tapauksessa "piiritoimintaa" tällaisen henkilön vuosittaiseksi määräämiseksi tai sitten esim Kadettikunnan vuosikokous voisi suorittaa tämän määräämisen. Näin välttyttäisiin siitä, että samat henkilöt toimivat sekä Upseeriliiton että Kadettikunnan paikallisissa luottamustehtävissä ja siitä, että piirien ja alaosastojen yhdessä pidettävät vuosikokoukset (jotka ovat useissa tapauksissa ainoa kokous vuoden aikana) muodostuvat farsseiksi.

Monesti kuulee väitettävän, että voimien kokoaminen yhteen tekee toiminnan tehokkaaksi. Tämä ei aina pidä paikkaansa, sillä jos samat miehet toimivat kahden järjestön tehtävissä ja kokoukset-

kin pidetään samanaikaisesti, jää kummankin järjestön työkenttä puolinaisesti hoidetuksi. On siis eduksi, että toiset keskittyvät ammatillisten asioiden hoitamiseen ja toiset ottavat tehtäväkseen aatteen ajamisen. Tällä tavoin voidaan päästä todelliseen toiminnan aktivoimiseen ja voimien koostamiseen. Kukin voi lisäksi löytää itselleen mielekkään ja mieluisan toimintakohteen. Jos tehtävät yhdistetään samoille miehille, saadaan aikaan näennäisesti voimakas ja keskitetty järjestö, mutta toiminnan tulokset saattavat jäädä laihoiksi.

Päätäntä

Maanpuolustustyön tekijöitä ei meillä ole liikaa, eikä aatteellinen maanpuolustustyö ole minkään järjestön yksinoikeus. Jokainen meistä, joka antaa varusmiehelle tai reserviläiselle tehokasta koulutusta, tekee korvaamattoman arvokasta maanpuolustustyötä. Jokainen hyvin valmisteltu ja hyvin pidetty esitelmä siviiliyhteisöjen piirissä on maanpuolustustyötä. On samantekevää pidetäänpö esitelmä varuskunnan, upseerikerhon, Upseeriliiton vai Kadettikunnan nimissä. Tärkeintä on, että esitelmiä pidetään, väittely- ja keskustelutilaisuuksiin osallistutaan ja ollaan kaikkiin mahdollisiin myönteisiin tavoin esillä.

Ketään maanpuolustustyötä tekävää ei pitäisi lyödä korville. Evp-upseerit ovat meidän vakinaisessa palveluksessa olevien tärkeä yhysside siviilimaailmaan. Mikäli Kadettikunnan tuleva järjestely ei tyydytä vähemmistönä olevia evp-upseereita, menetämme helposti yhteytemme heihin ja teemme maanpuolustustyöllemme vahinkoa.

Upseeriliitolla on sääntöjensä puitteissa täydet mahdollisuudet toimia maanpuolustusaatteen parissa. Jos joku katsoo sen riittävän itselleen, voi hän saada tyydytyksen Upseeriliiton toiminnoista. os jotkut haluavat työskennellä lisäksi Kadettikunnassa — tai vain siinä — tulisi heille suoda oikeus säilyttää järjestönsä, muistaen, etteivät Upseeriliitto ja Kadettikunta kilpaile keskenään, ne vain työskentelevät osittain yhdessä saralla, jolla kyllä kyntämistä riittää.

SOR-BITS

Sokeriton purukumi

LEIPÄ VAI AATE

Yhteiskuntatieteiden tohtori Osmo A. Wiio

Jäsenkunnalta ja sen ulkopuolelta tulleiden
toivomusten johdosta julkaistaan *Kylkiraudan*
n:ssa 4/1968 ollut kirjoitus uudelleen.

Viime vuosien ylioppilasmellakoiden eräänä aiheena arvellaan olevan kapina aikamme talous- ja hyötyajattelua vastaan. Kulutusyhteiskunnan päämääränä on elintason ja kulutuksen jatkuva nostaminen. Tämän tavoitteen varjoon jäävät "aatteelliset" arvot. Että elintason kohottaminen ja tuottavuuden nostaminen ovat todella esimerkiksi suomalaisen yhteiskunnan tavoitteita, siitä ei liene epäilyäkään. Sen lisäksi, että tämä tavoitteisuus on nimenomaisesti julkistettu Talousneuvoston mietinnössä, niin sitä toteuttavat käytännössä mm. kaikki ammatilliset ja tuottajajärjestöt. Tuntuisi esimerkiksi jokseenkin mahdolltomalta kuvitella, että teollisuudessa luovuttaisiin vuoden tai kahden palkankorotuksista jotta näin saadut varat kiinnitettäisiin esim. ilman ja vesistöjen suojeluun, mikä koituisi samojen ihmisten hyväksi.

Hyötyajattelu ei ole kuitenkaan ollut taloudellisten piirien yksinoikeus. "Kapinakeskus" eli ylioppilasmaailma on aivan yhtä suuressa määrin taloudellistunut. Selvästi etujärjestöjen luonteiset ylioppilasarjestöt — esim. tiedekuntajärjestöt — ovat menestyneet muiden kustannuksella ja ylioppilaiden keskusjärjestöt askartelevat etupäässä opiskeluun liittyvien käytännöllisten ja taloudellisten asioiden parissa. Sama kehitys on heijastunut myös muuhun aatteelliseen järjestötoimintaan; yhä useampi "aatteellinen yhdistys" on saanut painostusryhmän tai ammattijärjestön luonteen. Ennenkuin tästä kehityksestä lausuu arvoarvostelman, on syytä hieman tarkemmin perehtyä järjestötoiminnan yleiseen merkitykseen demokratian kannalta.

Demokratian säätelymekanismit

Tuoreessa väitöskirjassa "Etujärjestöjen painospolitiikka Suomessa" kirjoittaa Väinä Huuhka:

"Vasta 1900-luvun alkupuolella alkoivat eräät tutkijat kiinnittää huomiota siihen ilmiöön, että poliittisten päätösten tekijät eivät olleet vapaita

päättämään asioista oman tahtonsa tai harkintansa mukaan, vaan päätöksiin pyrkivät vaikuttamaan erilaiset ryhmittymät, joilla ei ollut muodollista oikeutta osallistua päätöksentekoon."

On tavallaan luonnollista, ettei "ulkopuolisiin painostajiin" kiinnitetty aikaisemmin huomiota, sillä niiden merkitys on tullut näkyväksi vasta siinä demokratian yleisessä kehityksessä, joka on tapahtunut nimenomaan 1900-luvulla. Nelisenkymmentä vuotta sitten vakiintui nimitys *painostusryhmät*. Ryhmiä pidettiin ensin pahoina "kulissientakaisina" voimina, jotka olivat vieraita demokratian periaatteelle. Käsitykset ovat kuitenkin muuttuneet ja nykyinen yhteiskuntatiede pitää painostusryhmiä suorastaan olennaisena osana demokratian mekanismeissa. Erilaiset kansalaisjärjestöt muodostavat yhteiskuntakoneiston säätelymekanismin, takaisinkytkennän, joka tuo välitöntä demokratiaa muuten yhä enemmän edustuksellisen demokratian suuntaan muuttuvaan valtiokoneistoon.

Pienissä yhteiskunnissa — kuten vielä meillä pienissä maalaiskunnissa — yksityisen kansalaisen osallistumisen mahdollisuudet yhteisten asioiden hoitoon ovat suuret. Pitäjissä keskustellaan kunnan hallintaan liittyvistä kysymyksistä ja jostain tärkeästä ongelmasta saattavat kaikki pitäjän aikuiset kansalaiset lausua mielipiteensä, joiden perusteella sitten kunnan johto tekee päätöksensä. Asutuksen kaupunkilaistuminen on tuonut mukanaan välittömän demokratian vähenemisen. Suurkaupungeissa ollaan tunnetusti varsin välinpitämättömiä esim. kunnallisista kysymyksistä ja tämä taas saattaa johtua siitä tietoisuudesta, että yksityinen kansalainen voi vaikuttaa kovin vähän suurkaupungin hallintoelimiin päätöksiin. Päätöksenteko byrokratisoituu — jopa kunnalliset luottamusmiehet ovat vapaita "edustusvelvollisuudesta"; Suomessahan ei ole ns. imperatiivista mandaattia — valtuuston jäsen tai kansanedustaja ei ole sidottu valitsijoiensa mielipiteisiin.

Tällaisessa tilanteessa kansalaisten muodostamat ryhmittymät korvaavat pienten yhteiskuntien välitöntä demokratiaa. Kansalaisjärjestöt ovat demokratian säätelyteitä, ne reagoivat yleisiin asioihin ja niiden avulla päätöksentekijät saavat kuulla kansalaisten mielipiteitä ennen päätöksentekoa ja reaktioita päätöksen jälkeen. Nyt ei enää uskota siihen, että "kansan edustajilla" olisi hallussaan jonkinlainen viisasten kivi, jonka avulla he olisivat selvillä kansan parhaasta. Pitkälle viety edustuksellisuus saattaa korvata diktatuurin, yksinvaltiuden oligargialla, harvainvallalla, ei demokratialla, kansanvallalla.

Esimerkkinä välittömän demokratian toteuttamisesta kansalaisjärjestötietä on pidettävä työmarkkinakoneistoa. Siinä molemmat osapuolet — työntekijät ja työnantajat — osallistuvat nimenomaan heitä koskevien asioiden päättämiseen. Suomessa tämä työmarkkinajärjestöjen päätösprosessi

on synnyttänyt työehtosopimuksien lisäksi monia tärkeitä yhteiskunnallisia uudistuksia. Yksityisten alojen työeläkejärjestelmä TEL- ja LEL-lait syntyivät vuonna 1963 työmarkkinajärjestöjen yhteistyöllä. Vuonna 1965 järjestöt päättivät 40-tuntiseen työviikkoon siirtymisestä vuoteen 1970 mennessä. Työntekijäin irtisanomissuojasta allekirjoitettiin sopimus v. 1966 ja tänä vuonna tehtiin ns. vakauttamissopimus devalvaation jälkeisen taloudellisen kehityksen turvaamiseksi. Näin laajojen uudistusten ollessa kyseessä on selvää, että myös koko yhteiskunnan edut on otettava huomioon ja tässä saattaakin tulla ristiriitoja poliittisten päätöksentekojen kanssa.

Työmarkkinajärjestöt ovat myös siinä mielessä hyvä esimerkki, että ne toimivat sovittujen "pelisääntöjen" mukaisesti, mitä nimenomaan edellytetään demokratian säätelymekanismeissa mukana olevilta kansalaisten ryhmittymiltä. Nykyisen yhteiskunta- ja organisaatioteorian mukaan ihmisyyhteisössä on aina varsin suuria intressiristiriitoja. Ne eivät ole kuitenkaan välttämättä pahoja, sillä erimielisyys merkitsee usein myös edistystä. Jotta ihmisyyhteisö ei kuitenkaan hajoa tai kärsisi korjaamattomia vahinkoja, tulee ristiriitojen olla ns. säädeltyjä ristiriitoja, joiden ratkaisemiseksi on olemassa pelisäännöt. Työmarkkinakomitea on juuri tuollainen säästökokeilu: neuvottelut alkavat paikallisella tasolla, joutuvat osasto- ja järjestötasolle ja jos näissäkään ei saada aikaan ratkaisua, on seurauksena yleisen edun nimessä joko valtion pakollinen sovittelu tai työtuomioistuimien ja vasta viimeisenä keinona työtaistelu, joka sekä toteutetaan tiettyjä muotoja noudattaen. Pahimmat selkkaukset syntyvät yleensä silloin, kun pelisääntöjä rikotaan. Eräänlaisena mallina "sääntöjenmukaisesta" työmarkkinajärjestelmästä mainitaan yleensä Ruotsi, jossa molemmat osapuolet ovat tiukasti pitäneet kiinni pelisäännöistä eikä työtaisteluja ole ollut pariinkymmeneen vuoteen.

"Ulkoparlamentaariset voimat" eivät siis välttämättä ole pahasta, jos niiden käyttäjät tuntevat vastuunsa ja noudattavat pelisääntöjä. On ilmeistä, että suhtautuminen painostus- tai paremminkin etujärjestöihin on viime aikoina muuttunut hyväksyväksi. Kansalaisilla on oikeus osallistua häntä koskevien asioiden päättämiseen myös kansalaisjärjestöjen voimaa käyttäen. Demokratian säilymisen ja vahvistumisen kannalta tällainen toiminta saattaa olla toivottavaakin, sillä poliittisella vallankäytöllä on yleensä taipumusta vallan maksimoimiseen: poliittisen vallan käyttäjät käyttävät kaikki mahdolliset tilaisuudet valtansa lujittamiseen ja säilyttämiseen. Sama pätee erilaisiin instituutioihin nähden Kansaneläkelaitoksesta Yleisradioon.

Kokonaan eri asia on sitten se muoto, jossa kansalaisten edustamia etuja, pyrkimyksiä ja aatteita edistetään. Onko edullisinta kulkea poliittista tietä puolueiden kautta vai ajaa asioita ammattijärjestöjen tapaisten etujärjestöjen kautta? Vai olisiko pyytävä "puhtaasti" aatteellisilla linjoilla aatteellisen yhdistystoiminnan muodossa?

Amerikkalainen sosiologi Frederick Herzberg on luonut työn motivaatioita koskevan ns. kaksifaktoriteorian, jonka mukaan ihmisiä motivoivat työssä kahteen eri ryhmään kuuluvat tekijät eli ns. yllykkeet ja toimeentulotekijät. Yllykkeitä ovat työssä mm. vastuu, arvostus, kykyjen hyväksikäyttö, toimintavapaus ja yleneminen ansioiden perusteella. Toimeentulotekijöitä ovat mm. palkka, automaattiset palkanlisät esim. ikälisinä, sosiaaliset edut, titteli ja yleneminen virkaiän perusteella. Herzbergin mukaan kummankin ryhmän tekijät ovat suuresti toisistaan riippumattomia ja vielä niin, että yllyketehtävät ovat helpommin tyytyväisyyttä aiheuttavia kuin toimeentulotekijät. Esimerkiksi palkan lisääminen voi poistaa tyytymättömyyttä, mutta ei välttämättä luo tyytyväisyyttä, kun sensijaan vastuun lisääminen voi luoda tyytyväisyyttä. Herzbergin ja toisen amerikkalaisen tutkijan Scott Myersin mukaan sitäpaitsi näyttää siltä, että on olemassa ihmisiä, jotka etsivät työstä etupäässä yllyketehtäviä ja toisia, jotka etsivät toimeentulotekijöitä.

Jos Herzbergin asetelmaa uskalletaan laajentaa työelämän ulkopuolelle, niin silloin voimme saada vastauksia äskeisiin kysymyksiin. Näyttäisi siltä, että taloudellisten etujärjestöjen ajamat asiat liittyisivät läheisesti toimeentulotekijöihin ja aatteellisten järjestöjen ajamat asiat yllyketehtäviin. Jos sitäpaitsi vielä eri ihmiset ajavat näitä kahta tekijäryhmää, niin silloin asetelma ei pitäisikään olla "jompikumpi" vaan "molemmat". Toisia kiinnostavat toimeentulotekijät enemmän ja he voivat purkaa vaikuttamishaluaan etujärjestötoiminnassa. Toisia kiinnostavat yllyketehtävät, aatteelliset tekijät, ja he voivat vaikuttaa aatteellisissa yhteisöissä. Ristiriitoja syntyy silloin, kun tätä asetelmaa tuntematta yritetään aatteellisen yhteisön keinoin ajaa toimeentulotekijöitä tai etujärjestön keinoin aatteita. Esimerkiksi työmarkkinoilla ovat suurimmat vaikeudet — ammattiyhdistysliikkeen hajaannus — syntyneet nimenomaan silloin, kun poliittiset aatteet sekoittuvat etujärjestötoimintaan.

Herzbergin teorian paikkansapitävyyttä puolustuslaitoksen kanta henkilökunnan keskuudessa testasi allekirjoittanut laajan mielipidetutkimuksen yhteydessä. Tutkimus esimerkiksi osoittaa, että kysyttäessä myönteisimpiä puolustuslaitokseen liittyviä tekijöitä palveluksen osalta, niin tärkeimmiksi tekijöiksi tuli kaksi jokseen-

kin yhtä suurta ryhmää: varma työpaikka (36 % vastaajista) ja työ maanpuolustuksen hyväksi (27 %). Edellinen on Herzbergin luettelossa toimeentulotekijä ja jälkimmäinen on selvästi yllyketehtäjä. Varusmiehillä olivat samassa ryhmässä tärkeimmät tekijät koulutuksen hyöty siviilissä (17 %) ja työ maanpuolustuksen hyväksi (17 %) eli jälleen sama asetelma.

Leipä ja/tai aate

Ylioppilaskapinoinin palatakseni näyttäisi siltä, että aatteellisuuden puolesta kapinoivat kuten myös pelkäävät taloudellisia etuja ajavat onoh-tavat ihmisen motivaatioiden moninaisuuden: yksi tikittää leivän, toinen aatteen voimalla. Jos jompaakumpaa painotetaan liikaa, on toisen motivaation kannattajilla syytä tyytymättömyyteen. Demokratian henkeen kai kuuluu, että kansalaisille suodaan monia valinnan mahdollisuuksia. Jos joku haluaa elää leivän tavoittelemiseksi, suotakoon se hänelle, joku toinen saa tyydytyksensä aatteellisista asioista. Vaikeudet syntyvät silloin, kun kaikki yritetään saada ajamaan vain toista asiaa tai molempia ajetaan samanaikaisesti samoin keinoin.

**Pankkiiri
jo
syntyessään**

**OSUUSKASSAT
NYT
OSUUSPANKKEJA**

**φ OSUUSPANKKI
AIKAMME PANKKI**

Pääsihteerin palsta

1. Kadettikunta ry:n vuosikokous pidetään perjantaina 6.3.1970 Joensuussa. Vuosikokouspäivän ohjelma on seuraava:

- klo 08.00—11.00 Valtakirjojen tarkastus Karjalan Talo
- ” 9.30—11.00 Valtuuskunnan kokous Karjalan Talo
- ” 11.00—11.30 Käynti sankarihaudoilla
- ” 11.30—12.45 Lounasaika
- ” 13.00—14.30 Vuosikokouksen avajaisjuhla Kaupungintalon juhlasali
- ” 14.45— Vuosikokous Kaupungintalon juhlasali
- ” 20.00—01.00 Iltajuhla Karjalan Talo

Varsinaisessa vuosikokouksessa käsitellään sääntöjen 12 §:ssä mainittujen asioiden lisäksi

- Kadettikunnan toimintamuoto- ja organisaatiokysymys,
- jäsenmaksujen perinnän keskittäminen sekä
- järjestön suuren rintamerkin käyttö upseerin virkatutkinnon merkinä.

Pukuna iltajuhlissa on sotilaspukuisilla vierailuasua ja siviilipukuisilla tumma puku. Illalliskortteja saa lunastaa ennen tilaisuutta Karjalan Taloissa.

2. Vuosikokouksessa käsiteltävää toimintamuoto- ja organisaatiokysymystä koskevaa informoivaa kirjoitusmateriaalia löytyy mm toisaalla tässä lehdessä. Näkemystään voi vielä avartaa lukemalla tri Osmo A Wiion kirjoituksen ”Leipä vai aate”.

3. Kadettikoulun 50-vuotisjuhlajulkaisun hinta on 1.3.70 lähtien mk 6,-. Kirjaa myyvät piirien sihteerit, Kadettikoulu ja Kadettikunnan toimisto. Kirjan sisältöä on selostettu mm Kylkiraudan n:ssä 1/69.

4. Kadettimatrikelin toimittaminen on sujunut suunnitellussa aikataulussa. Vuoden vaihteessa aloitettiin kyselyjen lähettäminen vakinaisessa palveluksessa oleville ja helmikuun lopussa kysely ulotettiin myös matrikkeleihin ”1921—1950” ja ”1921—1955” sisältymättömille kurseille (40.—53. kurssit ja 27.—38. me-kurssit). 26.3.1970 kurssinsa päättävillä tullaan kysely lähettämään ao soilasopetuslaitokseen.

Kyselylomakkeiden palautaminen on suoritettu kiitettävän nopeasti, mutta myöhästymisiäkin on sattunut. Koska matrikelin valmistuminen riippuu suuresti siitä, saadaanko siihen tarkoitettut tiedot ajoissa (noin heinäkuun kuluessa) käsikirjoituskelpoisiksi, pyydetään kaikkia palauttamaan heille lähetetyt kyselylomakkeet määräaikaan. Lomakkeeseen sisältyvän kadettinumeron merkitsee mat-

rikkelitoimikunta. Em "uusiin" kursseihin kuuluvia pyydetään varustamaan vastauksensa selvällä, ehjällä ja mieluummin passikuvan kokoisella valokuvalla nykyisessä sotilasarvossa ja kiinnittämään sen vastaukseensa niin, ettei kuva vahingoitu laattatyötä silmälläpitäen.

KADETTIKUNTA RY:N PIENOISVIIRI

9. kadettikurssin aloitteesta suunniteltiin v 1969 aikana Kadettikunta ry:lle pienoisviiri. Suunnittelijana oli KadK:n johtaja ev M Haaksalo (24. kurssi) ja viiriä valmistaa Tmi TAITOLIPPU Tampereelta. Viiri on 8,0 x 8,0 x 1,8 sm marmorijalustalla, tanko 43,0 sm pitkä ja itse viiri — tausta valkoinen ja päälipuolella kuvan osoittamalla tavalla sinisellä pohjalla Kadettikunnan merkki + liuskat "Kadettikunta" ja "Constantem decorat honor" — on mitoitetaan 12,2 x 20,0 sm. Alareuna kolmikielekkinen, kielekkeiden päässä tupsut.

Kadettikunta valmistuttaa ja jakaa yo viiriä. Viiri on tarkoitettu ensisijaisesti Kadettikunnan jäsenten omaksi tunnusmerkitseksi tai heidän käytettäväkseen lahjaesineenä Kadettikunnan tarkoituserien mukaisessa hengessä.

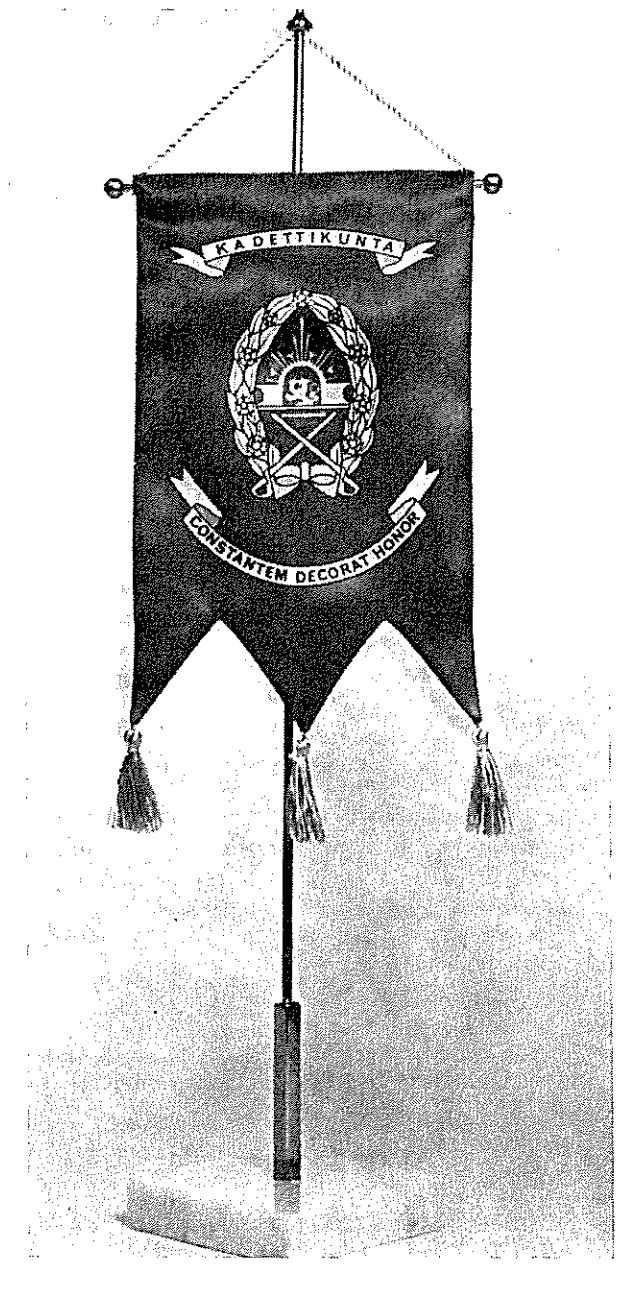
Viirin hinta on jäsenhintaan mk 15 (+ postikulut). Kadettiipiirit voivat käyttää viiriä myös lahjaesineenä. Viirejä voi tätä tarkoitusta varten tilata Kadettikunnan toimistosta hankintahintaan. Viiriä voidaan myös tarjota ostettavaksi ns kannatusostona erilaisille yrityksille, yhteisöille yms. Pienin kannatushinta on mk 50.

HENGELLISET PÄIVÄT

Lauantaina ja sunnuntaina 11.—12. päivänä huhtikuuta pidetään Kajaanin varuskunnassa puolustuslaitoksen henkilökunnan hengelliset päivät. Ne on tarkoitettu upseerien ja aliupseerien lisäksi myös puolustuslaitoksen muulle kanta- ja siviilihenkilökunnalle. Rajavartiolaitoksen henkilökunnan toivotaan myös osallistuvan päiville.

Aikaisemmin ei tällaisia yhteisiä päiviä ole ollut, vaan upseerien ja aliupseerien hengelliset toimikunnat ovat järjestäneet kumpikin omalle ryhmälleen kantahenkilökuntaa hengelliset päivät, joita kenttäpiispa on johtanut. Uuden käytännön mukaan yhteiset päivät järjestetään Pääesikunnan kirkollisasiaintoimiston toimesta ja niitä johtaa kenttäpiispa.

Neuvotteluissa Upseeri- ja Aliupseeriliittojen kanssa on todettu, että liittoilla on edelleen mahdollisuus omille jäsenkunnilleen järjestää sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla hengellisiä päiviä liittojen itsensä toimesta. Näille toimen-

piteille antavat sekä kenttäpiispa että Pääesikunnan kirkollisasiaintoimisto ja sotilaspapisto kaiken mahdollisen tukensa ja pyrkivät olemaan yhteistyössä liittojen hallitusten ja niiden valitsemien hengellisten toimikuntien kanssa.

Lähitulevaisuudessa annetaan joukko-osastoille (vast) Kajaanissa pidettävien hengellisten päivien järjestelyistä ja osanotosta tarkemmat ohjeet. Ohjelmasta voidaan jo tässä vaiheessa sanoa, että puhujiksi ovat lupautuneet mm piispa Hannes Leinonen ja kenttäpiispa Toivo Laitinen. Juhlasaarnan pitää kenttäpiispa Yrjö Massa. Muina puhujina esiintyvät sotilaspapit, upseerit ja aliupseerit.

Katsaus sotilaspoliittisesti merkittäviin maailmantapahtumiin vuonna 1969

Majuri A Lauri

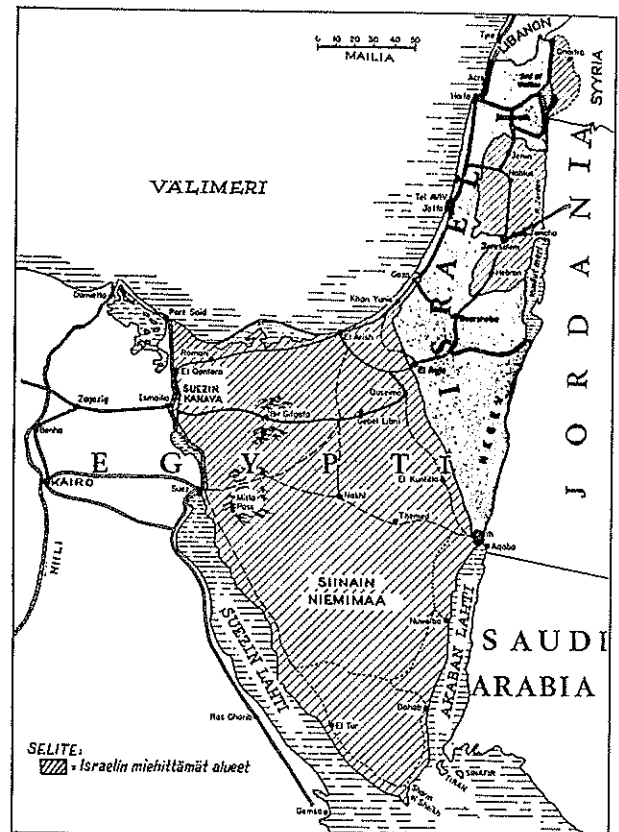
1. Johdanto

Siirtyminen vuodelle 1969 tapahtui monenlaisien odotusten vallassa. Olivathan mm "Euroopan hullu vuosi" ja Amerikan presidentin vaalit takanapäin. Presidentti Nixonin virkaanastumisen voitiin odottaa vaikuttavan maailmantilanteeseen, kommunistipuolueiden konfernssi Moskovassa oli odotuslistalla ja Apollo-lentoa kuuhun valmisteltiin kovalla kiireellä. Sen sijaan harva ulkopuolinen olisi rojhennut ennustaa Kiinan ja Neuvostoliiton joukkojen välistä aseellista yhteenottoa kaksi kuukautta myöhemmin tai presidentti de Gaullen eroa vajaan neljän kuukauden kuluessa.

Nyt kun vuosi on takanapäin voidaan sanoa, että monessa suhteessa on tapahtunut odotettua kehitystä, mutta myös yllättäviä käännteitä jopa pettymyksiä. Tapahtumat ovat kuitenkin vielä niin läheisiä, ettei esimerkiksi niiden ryhmittely sotilaspoliittisesti merkittäviin ole itsestään selvää puhumattakaan jonkinlaisesta tärkeysjärjestyksestä.

2. Lähi-itä

Lähi-idän (kuva 1) tilanne kiristyi vuoden 1969 aikana ja sai maailmantilanteen kannalta yhä vaarallisempia muotoja. Samalla tämä tilanne on vetänyt julkisen sanan mielenkiinnon puoleensa erinäisillä "tempauksilla", jotka kokonaisuutena kannalta eivät monastikaan olleet merkittäviä. Palestiinalaississien hyökkäys Zürichin lentokentällä, amerikkalaiskoneen kaappaus Damaskokseen sekä attentaatit israelilaisia lentotomistoja vastaan saattoivat kiinnittää suuren yleisön huomiota kasvaneeseen sissitoimintaan Israelin alueella ja sissijärjestöjen voimistuvaan poliittiseen vaikutusvalttaan, mutta eivät ole muuten merkityksellisiä. Eräät israelilaisten "uutistemaukset" kuten tutkan kaappaaminen ovat liittyneet kiinteämmin muuhun toimintaan. Sen sijaan viiden tykkiveneen "jouluapurjehduksen riemu" on vähitellen haihtunut Ranskan ja Libyan asekaappojen varjoon.

Kuva 1

Taistelutoiminnalle olivat ominaisia koko vuoden aikana israelilaisten systemaattiset ja nopeat kostoiskut sekä arabien harvemmat, mutta joskus tehokkaatkin vastakotot. Uutta olivat maaliskuusta alkaen voimistuneet tykistötaistelut, joissa huippupäivinä saattoi erityisesti egyptiläisten ammuskulutus nousta yli kymmeneentuhanteen. Egyptiläiset pyrkivät aivan ilmeisesti osoittamaan myös kommandohyökkäyksillään, etteivät he ole enää vuoden 1967 lyödyn armeijan tasolla. Israelin vastaavan toiminnan eräs päämäärä on juuri päinvastainen. Taistelutoiminta kiihtyi erityisesti

Ruhtinaallisen hyvää

vahvat kahvit vastapaahdetusta Costaricasta!

(tuoreimmillaan se on parhaimmillaan)

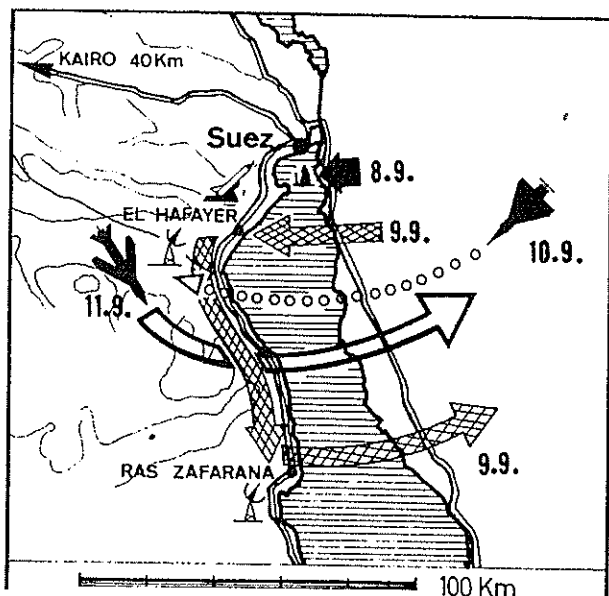
Sen saa aina niin vastapaahdetun tuoreena. Se ei ehdi olla kauan kaupassa, koska sitä ostetaan sieltä enemmän kuin mitään muuta kahvia.

Keskipaahtoisena tai vaaleana maun mukaan. Costarica on voimakasaromista.

Saatte siitä vahvat kahvit!

Näette itse, että Costarica-paketista riittää pitempään. Se on siis edullista, eikö totta?

eduksenne K-kaupasta

Selite: 8.9. kahden egyptiläisen torpedoveneen upotus
 9.9. israelilaisten kommandohyökkäys ip- ja tutka-asemia vastaan
 10.9. israelilaisten ilmahyökkäyksiä
 11.9. egyptiläisten ilmahyökkäyksiä.

Kuva ÖMZ 6/1969

Kuva 2. Esimerkki taistelutoiminnasta Suezin kaupungin eteläpuolella 8.—9. 11. 1969

heinäkuussa vilkkaan ilmatoiminnan vuoksi lähes jatkuvaksi ja silloin käytiin suurimmat ilmatistelut sitten kesäkuun sodan. Syyskesän ja loppuvuoden aikana oli jonkin verran rauhallisempaa, mutta kuten kuvan 2 esimerkki osoittaa, saattoi joillakin alueilla olla ajoittain vilkkaitakin taisteluvaiheita.

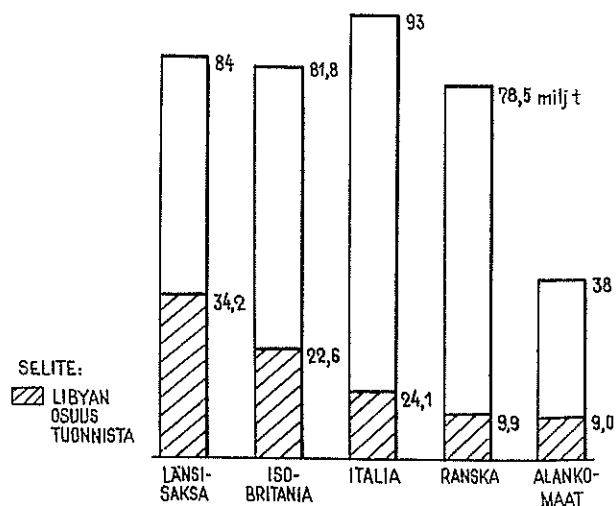
Taisteluiden osuus muodostui vuoden 1969 kuussa niin voimakkaaksi Lähi-idän tapahtumissa, että on enää vaikea puhua kriisistä tai aselevon rikkomisista, sillä tilanne muistuttaa enemmän sotaa. Yhteentojien tulokset näyttävät lyhyellä tähtämellä kääntyvän Israelin eduksi. Esimerkiksi Suezilla ovat egyptiläisten tappiot ja taloudelliset menetykset selvästi suurempia, sillä israelilaisten ryhmitys edessä on harva eikä heillä ole kaupunkia, satamia ja öljynjalostamoja taistelualueella kuten egyptiläisillä. Pitkällä tähtämellä saattavat erityisesti henkilöstötappiot muodostua Israelille vaikeaksi kysymykseksi. Tilannetta pahentaa yhä kiivaampi sissitoiminta, joka israelilaisten tietojen mukaan käsitti vuoden 1969 ensimmäisellä puoliskolla noin 600 terrorihyökkäystä.

Sen enempää YK:n kuin suurvaltojenkaan pyrkimykset rauhan palauttamiseen eivät tuoneet päättyneen vuoden aikana tuloksia. Vaikuttaa siltä, että USA:n on yhä vaikeampi painostaa Isra-

lia ja Neuvostoliiton arabimaita sellaisiin myönnytyksiin, jotka mahdollistaisivat todellisen rauhan. Samaan aikaan on palestiinalaisten sissijärjestöjen toiminta ilmeisesti ryöstäytymässä yhä enemmän arabimaiden kontrollista kuten mm Libanonin tapahtumat helmikuussa osoittivat. Arabimaiden keskeiset ja sisäiset erimielisyydetkään eivät ole pysyneet piilossa ja tämä heijastui mm Rabatin huippukokouksessa. Erään maailmanlaajuisen ongelmavyöhdin aiheuttaa aseiden myynti Lähi-itään. Loppuvuodesta tuli Libya tässä suhteessa voimakkaasti kuvaan. Libyassa ei kuitenkaan ole kyse yhdestä ongelmavyöhdistä, vaan syyskuussa vallan ottanut "nasser-ystävällinen" sotilashallitus on kiirehtinyt maassa olevien brittiläisten ja amerikkalaisten tukikohtien tyhjentämistä samalla kun länsieurooppalaiset valtiot ovat ilmeisen huolestuneita öljymarkkinointaan (kuva 3). Ranskan uskotaan kiirehtineen turvaamaan asekauppojen avulla öljy-yhtiöittensä etuja, mutta taustalla saattaa olla myös pyrkimys Pohjois-Afrikan maiden entistä tiiviimmän — ja tietysti ranskalaisystävällisen — ryhmittymän aikaansaamiseen. Tähän saattaisivat kuulua Marokko, Algeria, Tunisia ja Libya. Myöskään Neuvostoliiton intressit ystävällisen yhtenäisen alueen Egypti, Sudan ja Libya, kehittämiseen eivät olisi yllättäviä.

3. Kiinan ja Neuvostoliiton suhteet

Vuosi 1969 merkitsi ratkaisevaa kynnystä Kiinan ja Neuvostoliiton suhteissa. Ideologisen eri-

ÖLJYN TUONTI 1968

LÄHDE: AJL-255

Kuva 3

mielisyyden kautta yhä selvemmin valtataisteluksi kehittynyt tilanne oli jo aikaisempina vuosina aiheuttanut tuhansia rajavälikohtauksia, mutta alueena kaksi viikkoa myöhemmin ja silloin puhuttiin jo rykmentin suuruisen kiinalaisen joukon hyökkäyksestä. Kaukoidässä sattui myöhemminkin joitain pienempiä välikohtauksia, mutta tilanne näytti kuitenkin rauhoittuvan sillä suunnalla. Sen sijaan Sinkiangin ja Kazakstanin raja-alueilla otettiin yhteen (kuva 4) sekä kesä- että elokuussa

Kuva 4

2. 3. 1969 ilmoitettiin ensimmäisen kerran aseellisesta yhteenotosta, jossa tappiotkin nousivat useisiin kymmeniin. Taistelupaikkana oli rajajoen, Ussurin, noin 50 hehtaarin suuruinen Damanskin saari, jonka kohdalla osapuolet ovat eri mieltä rajalinjan kulusta. Ussuri-joki oli uudelleen taistelutilanne näiden kahden kommunistimaailman johtavan valtion välillä pysyi jännittyneenä koko vuoden. Joukkoja keskitettiin lisää uhanalaisiin suuntiin ja niiden taisteluvaihtoa kohotettiin. Myös linnoitustöitä suoritettiin molemmin puolin rajaa samalla kun rajaseudun asukkaille jaettiin aseita ja vastapuolta syytettiin sekä lehdistössä että radiossa hyökkäysvalmisteluista. Ensimmäinen "valon pilkahdus" tilanteeseen oli rajajokiliikennettä koskevien neuvottelujen aloittaminen Habarovskissa sekä pääsy sopimukseen 10. 8. Toisin sopimus määrättiin voimaan vain loppuvuoden ajaksi.

Todennäköisesti Neuvostoliiton aloitteesta saatiin aikaan uusi neuvottelukosketus, kun pääministeri Kosygin poikkasi paluumatkallaan presidentti Ho Tshi Minhin hautajaisista Pekingiin, jonka lentokentällä hän tapasi pääministeri Tshou En-lain. Tämän kosketuksen perusteella Pekingissä 20. 10. alkaneet neuvottelut ovat kuitenkin

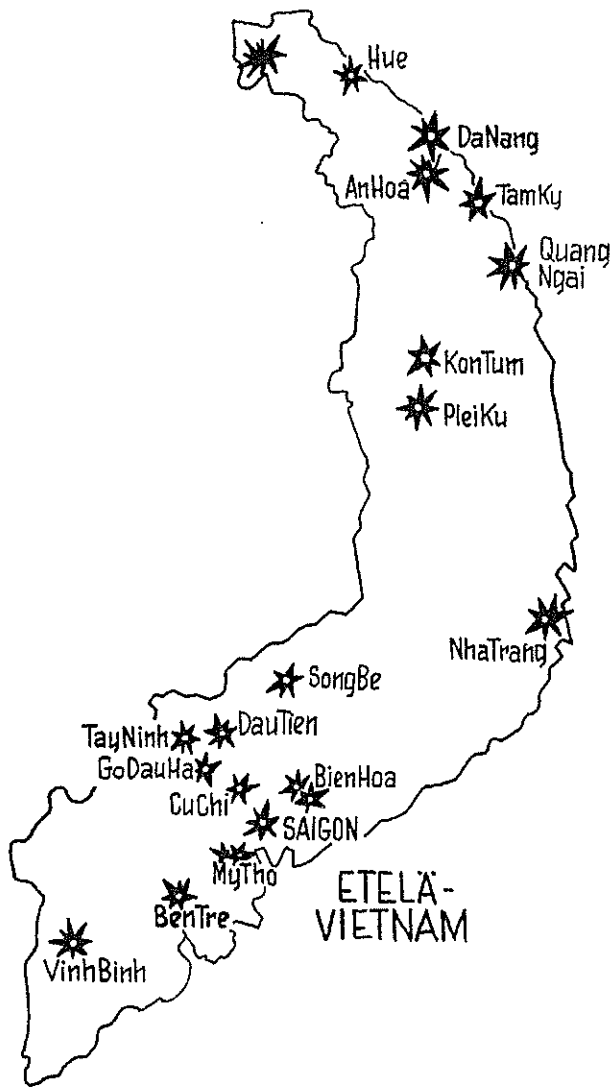
pysyneet tiukasti salaisina. Joulukuussa julkaisuissa epävirallisissa tiedoissa annettiin ymmärtää, että neuvottelut ovat vasta alkuvaiheessaan.

Kiinan ja Neuvostoliiton suhteiden kireys on näkynyt alkaneen vuoden puolellakin molemmissa maissa esitetyissä kiivaissa syytöksissä. Maiden välinen ristiriita onkin ilmeisesti kehittynyt niin pitkälle, ettei mitään jyrkkää ja nopeaa paranevista ole odotettavissa. Mikäli Pekingin neuvotteluissa päästään positiiviseen tulokseen, voidaan rajavälikohtausten loppumista pitää kuitenkin todennäköisenä.

4. Vietnam

Vietnamin kysymys on ollut edelleen eräs polttavimpia uutisaiheita, mutta itse sotatoimen osuus näyttää vähitellen peittyvän jonkinlaisen turtumuksen taakse. Sitäkin voimakkaamman henkisen reaktion ovat aiheuttaneet ilmitulleet amerikkalaisten sotilaiden julmuudet. Amerikkalaisten kunniaksi on kuitenkin sanottava, että he eivät ole yrittäneetkään vetäytyä vastapuolen julmuuksien "suojaan", vaikka viime huhtikuussa paljastuneet sissien Tet-hyökkäyksen aikana ampuman siviiliväestön joukkohaudat, suurin 700 uhria, olisivat antaneet siihen tilaisuuden. Sotaa on joka tapauksessa käyty läpi vuoden jatkuvana ja molempia osapuolia kuluttavana. Erääksi sissien toiminnan kiivaimmaksi kaudeksi muodostui jälleen helmikuussa aloitettu Tet-hyökkäyksen toisinto (kuva 5), jonka tehokkuus ei kuitenkaan yltänyt vuotta aikaisemmalle tasolle. Offensiivin laajuutta kuvaa kuitenkin, että vielä maaliskuun alussa joutui noin 200 asutuskeskusta tai tukikohtaa hyökkäysten tai tulituksen kohteeksi. Kaikkina kuukausina esiintyi joitakin kiivaita taisteluja. Yhtenä esimerkkinä mainittakoon amerikkalaisten toukokuussa suorittama erään vuoren valtaus. Sitä puolusti kahden pohjoisvietnamilaisen rykmentin osat. Useiden pataljoonien hyökkäykset lyötiin päiväkausia takaisin, kunnes 20 000 kranaatin ja 155 lentohyökkäyksen tulivalmistelu auttoi hyökkääjät tavoitteeseen 20. 5.

Sotilaalliselta kannalta voidaan sanoa, että vuosi 1969 ei tuonut mainittavampaa muutosta. Yllättävää kyllä amerikkalaisten tilanne ei näytä edes huonontuneen pommitustauosta huolimatta. Sen sijaan poliittisella rintamalla tilanne on muuttunut vuoden kuluessa huomattavasti. Sitä eivät ole saaneet aikaan Pariisin rauhanneuvottelut, joiden ainoaksi merkittäväksi tulokseksi jäi tammi-kuussa saavutettu yksimielisyys neuvottelupöydän muodosta. Ei myöskään huhuihin salaisista neuvotteluista tullut ratkaisua. Presidentti Nixonin

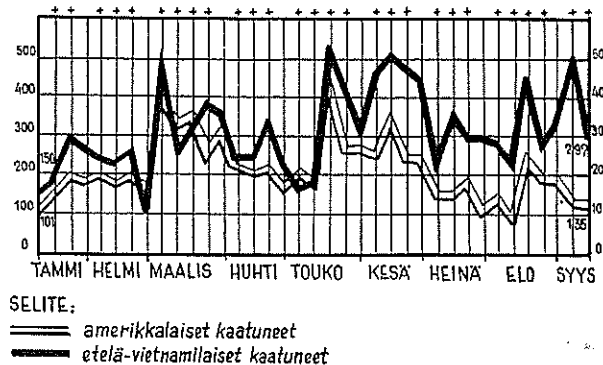
Kuva 5. "Toisinto TET"-offensiivien taistelujen painopiste-alueet helmii—maaliskuussa 1969

Lähde: ÖMZ 1/1970

yritys tilanteen rauhoittamiseen onkin nähtävä osaksi ulkopoliittisen mielipiteen, mutta ennen kaikkea sisäpoliittisen paineen aiheuttamaksi. Kesäkuussa pidetyn Midway-kokouksen jälkeen hän ilmoitti amerikkalaisten joukkojen asteittaisesta vetämisestä Vietnamista ensimmäisenä eränä 25 000 miestä. Marraskuun alussa presidentti antoi uuden ilmoituksen tällä kertaa 60 000 miehen irrottamisesta jo joulukuun puolivälissä. Vaikuttaa siltä, että Nixon on päättänyt sisäpoliittisista syistä irtautua Vietnamista niin pian kuin se on mahdollista järkyttämättä kokonaan Kaakkois-Aasian tasapainoa. Tämä merkitsee ennemmin tai myöhemmin Japanin joutumista olosuhteisiin,

joissa sen on pakko ottaa nykyistä selvempi vastuu Aasiassa.

Vietnamin sodan "vietnamilaistaminen" (Improvement and Modernization Program) on herättänyt länsimaissa monenlaisia, useimmiten pessimistisiä arvioita. Amerikkalaisten alustavissa suunnitelmissa onkin ylläpitää tykistöllinen ja lentotulituki vastaisuudessaakin amerikkalaisin voimin. Eräänä etelävietnamilaisten mahdollisuuksia lisäävänä seikkana pidetään heidän aseistuksensa paranemista. Näyttää nimittäin siltä, että amerikkalaiset vastoin sotilasjohdon esityksiä ovat tarkoituksella pitäneet liittolaisiaan aina vuoden 1968 loppupuolelle saakka suhteellisen kehnosti aseistettuna. Kuvassa 6 esitetty tappioutilasto soittaa, että tietynlaista "vietnamilaistumista" on jo tapahtunutkin verrattuna aikaisempiin vuosiin.

AMERIKKALAISTEN JA ETELÄ-VIETNAMILAISTEN
VIIKOTTAISET TAPPIOT TAMMI-SYYSKUUSSA 1969

LÄHDE: ÖMZ 1/1970

Kuva 6

5. Supervaltojen väliset suhteet ja Euroopan tilanne

Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton suhteet ovat edelleen ja tulevat toistaiseksi pysymäänkin ratkaisevimpina tekijänä koko maailman tilanteen kannalta. USA:n uusi presidentti tarjoutui jo virkaanastujaispuheessaan neuvottelujen tielle. Myös Neuvostoliitossa on useista harkitun maltillisista puheista päätellen pyritty luomaan edellytyksiä suhteiden paranemiselle. Samoin Aasian asioissa ovat molemmat varoneet tietyn rajan ylittämistä eikä edes presidentti Nixonin niin sanottua Breznevinkin doktriinia vastaan mielenosoitukseksi tulkittu Romanian vierailu aiheuttanut pahempia jälkiseurauksia. Myönteisimmät tulokset superval-

tojen välillä saavutettiin jäljempänä käsiteltävällä aseidenriisunnan sektorilla.

Idän ja lännen suhteiden kannalta on Saksan kysymys säilynyt edelleen varsin keskeisenä. Länsi-Saksan vaalien aiheuttama yllättävä käänne hallitusvastuussa avasi aivan uusia näkymiä parempien suhteiden tunnustelulle. Jo vuoden 1969 puolella alkanut mielipiteiden vaihto Itä-Saksan, Puolan ja Neuvostoliiton kanssa viittasi samansuuntaisiin mahdollisuuksiin, vaikkakaan asetelmasta johtuen ei suurempia muutoksia liene odotettavissa lyhyessä ajassa. Lisäksi on muistettava, ettei liittokansleri Brandtin hallituksen asema ole kovinkaan vahva.

Myös NATO-neuvosto antoi jälleen vihjeen halustaan jännityksen lieventämiseen. Samalla kuitenkin tuotiin esille selvä vakaumus siitä, ettei Länsi-Euroopan turvallisuus ole lähitulevaisuudessa hoidettavissa ilman NATO:a. Liiton elinten kokouksissa joulukuussa käsiteltiin myös kaksi ydinsuunnitteluryhmän asiakirjaa, joissa selvennetään päätöksen tekoa ja ydinaseiden käyttösuunnitelmia liiton puitteissa sekä taktillisten ydinaseiden osuutta pelotuksessa.

Varsovan liiton maat ovat asennoituneet Suomen aloitteeseen Euroopan turvallisuuskonferenssin järjestämisestä suopeimmin, mikä on ymmärrettävää, koska sama kysymys on ollut tämän liittoutuman ohjelmassa jo pitempään. Varsovan liiton sisäinen tilanne näyttää rauhoittuneen vuoden kuluessa. Vaikuttaa siltä, että Romaniakin suunniteltui paremmin "kaidalle polulle", jolloin Neuvostoliiton oli helpompi tasoitella edellisen vuoden aiheuttamia kitkatekijöitä.

6. Aseidenriisuntaan liittyvät kysymykset

Jännityksen lieventämispöytäkirjojen ohella päätettiin useassakin konkreettisesti aseidenriisunnan osakysymyksessä uudelleen liikkeelle. Neuvostoliitto ratifioi ydinsulkusopimuksen 24. 11., presidentti Nixon allekirjoitti USA:n ratifiointiasiakirjan samana päivänä ja Länsi-Saksa allekirjoitti sopimuksen 28. 11. Ydinsulkusopimuksen oli vuoden loppuun mennessä allekirjoittanut 93 ja ratifioinut 26 valtiota. Lokakuussa esittivät Neuvostoliitto ja USA:n päävaltuutetut Geneven aseidenriisuntakonferenssille samansisältöiset ehdotukset merenpohjan rauhoittamiseksi joukkotuhoaseilta. Marraskuun lopulla presidentti Nixon ilmoitti USA:n luopuvan biologisista aseista ja pidättyvän kemiallisten aseiden käytöstä ensimmäisenä. Tämä päätös voidaan katsoa eräänlaiseksi portaaksi yksipuolisessa aseidenriisunnassa. Ehkä edellä esitettyjä tärkeämpänäkin voidaan pitää jatkoon kannalta myönteisesti päättyneitä USA:n ja Neuvostoliiton SALT-neuvotteluja, jotka pidettiin Helsingissä 17. 11.—22. 12.

Seguin
aito
ranskalainen
brandy maksaa
vain 29.50¹/₁ pl
15.30¹/₂ pl

ALKO 112

OY TOIVO ASP AB

SEGUIN

7. Muita tapahtumia

Eräs voimakkaimmin historiaan jäävä tapahtuma vuodelta 1969 on varmasti Apollo 11:n miehistön laskeutuminen kuuuhun 21. 7. Tätä suoritusta täydensivät amerikkalaisten toinen kuumatka 19. 11. ja neuvostoliittolaisten ensimmäinen kahden miehitetyn avaruusaluksen telakointi, joka tapahtui jo tammikuun puolivälissä. Vaikka ohjelmat on julistettu yksinomaan tieteellisiksi, on niillä myös aivan ilmeistä sotilaallista merkitystä tulevaisuutta ajatellen.

Biafran murhenäytelmä oli jo joulukuussa lähestymässä loppuaan. Aikaisempi "venymiskyky" lienee aiheuttanut sen, ettei nälän aiheuttamaan taistelukyvyyn romahdusmaiseen loppuun osattu varautua. Afrikan ja Etelä-Amerikan levottomuudet ovat sinänsä vakava kysymys, jota aseellisetkin yhteenotot ovat jyrkittäneet. Toisaalta on aivan ilmeistä, että näitä kysymyksiä on paisuteltu poliittisten syiden pohjalta. Kun esimerkiksi Tsad leimataan Ranskan "ikiomaksi Vietnamiiksi", jäävät paikalliset olosuhteet helposti sivuun. Kuitenkin tässä lähes neljä kertaa Suomen suuruudessa maassa, jossa on vain 3,4 miljoonaa asukasta, ja jossa huomattava osa alueesta on joko kuivaa autiomaata tai jatkuvasti tulvivaa sadealuetta, on ranskalaisten sotilaiden määrä vuonna 1969 tapahtuneen lisäyksen jälkeenkin vain noin 2000, mihin sisältyy yksi muukalaislegioonan laskuvarjorykmentti ja neuvonantajia.

8. Yhdistelmä

Vuotta 1969 voidaan yleisesti ottaen pitää melko suotuisan kehityksen vuotena huolimatta esimerkiksi kehitysmaiden yhä kasvavista ongelmista. Joka tapauksessa Kiinan ja Neuvostoliiton suhteet saavuttivat kriittillisen pisteen, mutta sodan mahdollisuus ei silti vaikuta kummallekaan osapuolelle edes ajateltavissa olevalta ratkaisulta. Lähi-idän tilanne on muodostumassa yhä pahemmaksi siitä huolimatta, ettei arabien katsota vieläkään omaavan riittävää taistelukykyä Israelin lyömiseen. Euroopan osalta voidaan odottaa vähitellen tapahtuvaa tilanteen paranemista. Oikeastaan muutos vuodesta 1968 oli yllättävänkin suuri sikäli, että länsi pystyi sivuuttamaan Tšhekkoslovakian "normalisoinnin" jatkumisen vallitsevana tosiasiana. Toisaalta on muistettava, että yllättävienkin tilannemuutosten mahdollisuus on edelleen olemassa jopa yksityisten maiden sisäisen tilanteen johdosta, kuten Italian ilmeinen "kuumeneminen" osoittaa.

Maailman tilanteessa on paljon mielenkiintoisia kysymysmerkkejä uudelle vuosikymmenelle siirryttäessä, kuten SALT-neuvottelujen jatko, Pekingin neuvottelujen lopputulos, Japanin poliittinen

Reserviläiset toivovat kehityshakuista maanpuolustus- politiikkaa

Suomen Reserviupseeriliitto ja Reservin Aliupseerien Liitto järjestivät 27. 1. 1970 Helsingissä poliittisten puolueiden puheenjohtajille ja puoluesitteereille tiedotus- ja neuvottelutilaisuuden, jossa järjestöt esittivät toivomuksensa siitä, että alkaneessa vaalikeskustelussa pyrittäisiin rakentamaan maanpuolustuskeskusteluun, koska ratkaisevia erimielisyyksiä turvallisuuspolitiikkamme päämääristä ei eri puolueilla ole.

ja sotilaallinen rooli tulevaisuudessa, Euroopan yhdentymispyrkimykset jne.

KYLKIRAUTA

Teoksia ja artikkeleita ym:

- Hinterhoff, Eugene: Die neue Phase in Vietnam, Wehrkunde 1/1970
The Institute of Strategic Studies: The Military Balance 1969—1970
Lauri, A: Kiinan ja Neuvostoliiton suhteet, Jalkaväen vuosikirjassa 1970
Mildren, Frank T: Our Troops in Vietnam: In charge all the way, Army October/1969
Nyström, Sune: Amerikanska problem
Kungliga Krigsvetenskaps Akademiens Handlingar och Tidskrift 8/1969
Otava: Mitä—Missä—Milloin—vuosikirja 1970, Keuruu 1969
Ratcliffe, A L: Die militärpolitische Lage am Jahresende Wehrkunde 12/1969
Siilasvuo, Ensio: Israelin ja Arabimaiden kriisin ajankohtaisia kysymyksiä
Esitelmä Suomen Sotatieteellisessä Seurassa 15. 9. 1969
Sotakorkeakoulun oppilasupseereiden katsaukset vuonna 1969 ja tammikuussa 1970
Österreichische Militärische Zeitschrift 6/1969 :Naher Osten; Die bewaffnete Konfrontation
Österreichische Militärische Zeitschrift 1/1970: Vietnam: Chronik der Ereignisse im Jahre 1969

Uutisia ja katsauksia:

- Die Aktuelle IRO-Landkarte 1969
Helsingin Sanomat 1. 1. 1969—31. 1. 1970
Neue Zürcher Zeitung 1969
Uusi Suomi 1. 1. 1969—31. 1. 1970
Österreichische Militärische Zeitschrift 1969

Tilaisuudessa — jossa olivat kaikki muut puolueet paitsi SKDL edustettuna — piti liittojen yhteinen tiedotuspäällikkö Reima T A Luoto esitelmän otsikon aiheesta esittäen samalla liittojen vetoomuksen siitä, että maanpuolustuskysymyksistä ei syntyisi repivää vaalitaistelun välinettä, vaan että näitä koko kansalle tärkeitä asioita voitaisiin käsitellä rakentavassa hengessä. Hän oikoi myös vapaaehtoisiin maanpuolustusjärjestöihin ja nimenomaan reserviläisliittoihin kohdistunutta epäluuloa selvittellen kummankin liiton rakenteen ja toimintamuodot. Suomen reserviläisjärjestöt eivät ole sotilaallisesti organisoituja, niillä ei ole omia kouluttajavoimia ja näin ollen mm väitteet järjestetyn sotilaskoulutuksen antamisesta ovat kaikkea perää vailla. Reserviläisjärjestöjen tehtävänä on vain jäsenistönsä henkisen ja fyysisen kansalaisvalmiuden ylläpitäminen.

RUL perustettiin 1931 ja RAuL 1955. Jäseniä on edellisessä 325 perusyhdistyksen puitteissa n 33000 ja jälkimmäisessä 340 perusyhdistyksen puitteissa n 30500. Kumpikin liitto jakautuu organisaatioltaan 20 piiriin, joilla on yleensä yhteinen toimin-

nanjohtaja, yhteinen piiritoimisto sekä tiedotuslehti. Liitoilla on yhteinen aikakauslehti "Reserviläinen", yhteinen tukijärjestö "Maanpuolustuksen Tuki ry" sekä yhteisiä toimikuntia ja virkailijoita. Ikärakenne on vastoin yleistä luuloa melko nuori, sillä RUL:n jäsenistä on 1969 tehdyn tutkimuksen mukaan 55 % suorittanut varusmiespalveluksensa v 1945 jälkeen, vastaavan luvun ollessa RAuL:ssä 45 %. Ikärakenteen muuttumista ennustetaan RUL:ssa niin, että 1975-luvulla lienee yli 50 jäsenistöstä v 1940 tai sen jälkeen syntyneitä.

Toiminta jakautuu liitossa kolmen kentän kesken: koulutus-, urheilu- ja aatteellinen toiminta. Koulutustoiminta ei ole sotilaskoulutuksen antamista, sillä sen antaminen ei ole mm rauhansopimuksen mukaankaan luvallista, vaan se tähtää yksinomaisesti siviilielämän eri tehtävälajoille ja pyrkii lisäämään jäsenkunnan kansalaistietoutta. Koulutustoiminnan tärkein toteuttamismuoto on johtajakoulutus, jota annetaan piireittäin toimeenpantavilla kursseilla à 72 t. Kevääseen mennessä on n 1000 reservin upseeria ja aliupseeria saanut todistuksen näiltä kursseilta. Mainittakoon, että

VALMISTANUT

NOKIA

Kansainväliset mitat täyttävä suomalainen teollisuusryhmä.

Puunjalostus on erikoistunut valkaisu- ja värjäyslaitosten, MG-sulfiittipaperin, kreppipaperin, paperijalosteiden, valkaisu- ja värjäyslaitosten, puuhiokkeen sekä sähkö- ja höyryvoiman tuotantoon.

Kumitehdas tuottaa kumijalkineita, renkaita ja teknillisiä kumituotteita.

Kaapelitehtaalla on laaja tuotanto-ohjelma voima- ja tietoliikennekaapeleita, asennusjohtoja ja erikoiskaapeleita, dynamolankoja, voimakondensattoreita, kaapelialan koneita, kevytmetallituotteita sekä muovi- ja metalliputkia.

Elektroniikka valmistaa tietoliikennelaitteita ja teollisuuden ohjaus- ja valvontajärjestelmiä sekä toimii tietokoneiden maahantuojana ja suorittaa laskentapalvelua.

OY NOKIA AB

Helsinki 10, Puhelin 90-10 711 Postilokero 10226

työnantajajärjestöt arvostavat näitä kurseja suuresti. Merkittäviä ovat myös erilaiset seminaarituloisuusdet, joista huomattavampia ovat viime syyskuussa Turussa pidetyt "Turvallisuuspolitiikan päivät", esitelmöitsijänä mm puolmin S Suorttanen, vähän myöhemmin Sodankylässä pidetyt päivät teemanaan "Lapin turvallisuus" pääesitelmöitsijänä prof L A Puntila sekä Oulussa 14.—15. 2. pidetty seminaari "Turvallinen Pohjola" pääesitelmöitsijänä UMPol-os:n pääll, valtri R Hyvärinen (20.me-kurssi).

Tervekin sielu kiihtuu raihnaisessa ruumiissa ja siksi on reserviläisjärjestöjemmekin toiminnassa fyysisen kunnon ylläpidolla huomattava sija. Järjestöjen organisoitumisaiheesta johtuen luonnollista, että ns maanpuolustusurheilulajit ovat etusijalla. Ne ovat yleensä kansainvälisiä lajeja ja aikaansaavat siis myös ulkomaisia kilpailukosketuksia. Maastajuoksu, hiihto, suunnistaminen ja ammunta ovat peruslajeja ja näiden ympärille laaditaan sitten erilaisia kilpailuja.

Aatteellinen toiminta, joka sek in pyrkii lisäämään yleistä kansalaistietoutta — niin jäsenten

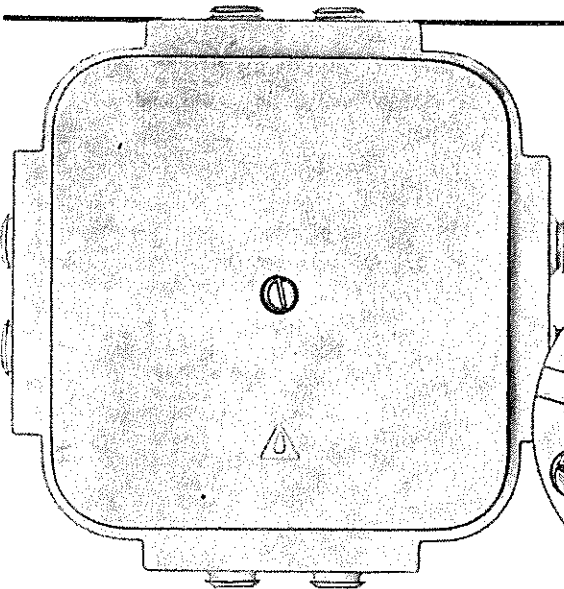
keskuudessa kuin järjestöjen ulkopuolellakin — on suunnannut ponnistelunsa lähinnä kolmelle alueelle. Ensimmäisellä sijalla ovat pyrkimykset kiinnittää valtiovallan huomio puolustusvoimiemme systemaattiseen kehittämiseen tavoitteena niiden saaminen taloudellisten mahdollisuuksiemme tasalle. Toiseksi reserviläisjärjestöt haluavat lähestyä poliittisia päätöksentekijöitä kaikilla aloilla toivomuksenaan olla tarvittaessa välittäjinä siellä missä käsitykset eroavat pahiten toisistaan. Kolmanneksi ja sitä on ehken pidettävä tärkeimpänä, on järjestöjen työluettelossa toiminta yleisen informaation jakamiseksi turvallisuuspolitiikastamme tavoitteena myös yleisen puolustustahdon kohoaminen.

Kylkirauta on halunnut käyttää näin paljon palttilaa reserviläisjärjestöjemme esittelyyn, sillä ne hän toimivat myös samalla kentällä kuin mekin. Ymmärtämisen lisäämiseksi on syytä muistaa, että lähes jokainen kadettiupseeri on jossain vaiheessa ollut reserviupseeri ja vakinaisesta palveluksesta erottuaan hänestä taas sellainen uudelleen tulee.

STRÖMFORS-UUTUUS

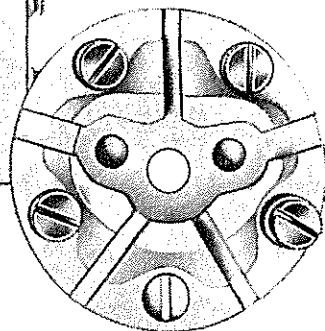
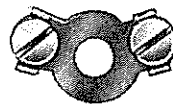
AHLSTRÖM
STRÖMFORS

Roiskevedenpitävä jakorasia
2,5 mm² 380V

No 1613/X

No 1909/0

No 1909/2-5

Strömforsin uudella jakorasialla saadaan kaikki 17 käytössä olevaa rasiakaavaa. Varustettu neljällä 2-johdinreikäaihioisella kalvotiivisteellä.

Kytkentärens ja maadoitusliitin tilattava erikseen.

Värit: vaaleanharmaa ja valkea.

A. AHLSTRÖM OSAKEYHTIÖ
STRÖMFORSIN TEHDÄS

Myyntinäyttely:

E. Esplanadikatu 14, Helsinki 13,
puh. vaihde 11 001

POHJOIS-KARJALAISIA JOUKKO-OSASTOJA

Kadettikunnan vuosikokous pidetään 6. 3. 1970 Joensuussa. Seuraavassa kirjoitussarjassa esitellään nykyisiä Pohjois-Karjalaisia joukko-osastoja. Samaan yhteyteen liittyy lehtori V. Saloheimon E J von Fieandtia käsittelevä kirjoitus.

JOENSUUN SOTILASPIIRI — POHJOIS-KARJALAN SOTILASPIIRI

Pohjois-Karjalan lääni on maamme nuorimpia ja asukasluvultaankin (n 193 000) vähäisimpiä. Läänin pääkaupungin Joensuun lisäksi on siinä kolme kauppalaa: Lieksa, Nurmes ja Outokumpu. Maalaiskuntia on alueella 17.

Maisemat Pohjois-Karjalassa ovat tyypillisintä vaaraseutua. Runsas vesistö rikkoo vaarojen jonot tehden alueen hyvin pikkupiirteiseksi. Kuin kruununa huonon keskellä kohoaa Koli, "Pielisen helmi", silti toisia kauniita paikkoja himmentämättä. Vaarojen laeilta, minne asutus usein on perintönä vanhoilta ajoilta keskittynyt, avautuvat näkymät melkein silmäkantamattomiin. On avaruutta ja ilmaa hengittää.

Väestö on ystävällistä, maanpuolustukseen myönteisesti suhtautuvaa, vuosi vuodelta vähenevää tai asutuskeskuksiin muuttavaa. Monet ovat ne savut, jotka jäävät kylmilleen muodostaen normaalin näkymän kehitysalueella, jollainen Pohjois-Karjalakin on.

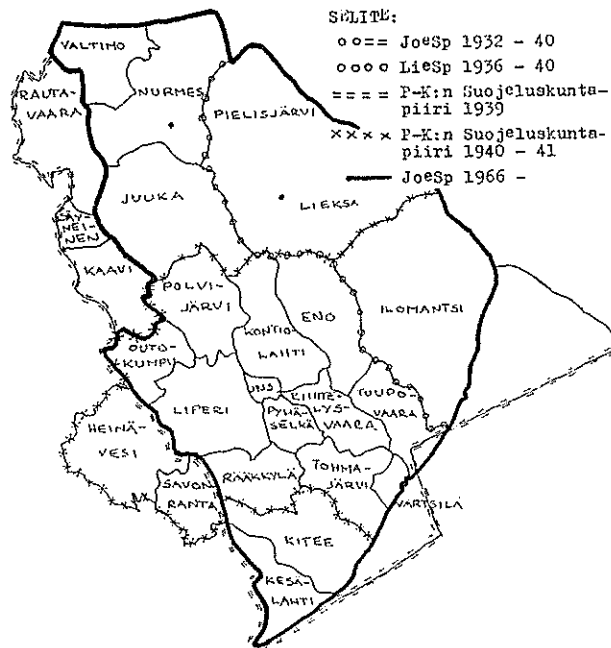
Rinnan läänin rajojen kehityksen kanssa ja osin edelläkin on kehittynyt Joensuun Sotilaspiirin alue nykyiseen muotoonsa.

Kuopion kutsuntapiirin III alueesta Joensuun Sotilaspiiriksi.

Sotilaspiiri kehittyi suojeluskuntapiirin yhteydessä toimien. Yhteistoiminta pysähtyi kuitenkin yleensä saman katon alla työskentelyyn. Kutsunta-asioita hoiteli v. —18 sodan jälkeen Kuopion kutsuntapiirin III alueen toimisto suojeluskunnan vastatessa muusta toiminnasta omana Pohjois-Karjalan sk-piirinään.

Karjalan kutsuntapiiri syntyi 1. 7. 23 vastaamaan kutsunnoista. Tällöin erotettiin sotilaallisella sektorilla savolaisten holhouksesta, vaikka Pohjois-Karjala vielä kauan siviilihallinnollisesti kuului Kuopion lääniin.

Joensuun Sotilaspiiri aloitti toimintansa 1. 3. 32 puolustusvoimien uudelleen järjestelyn yhteydessä hoitaen lkp-, kutsunta- ja asevelvollisten valvonta-asiat. Sk-piiri keskittyi yhä enemmän koulutukseen.

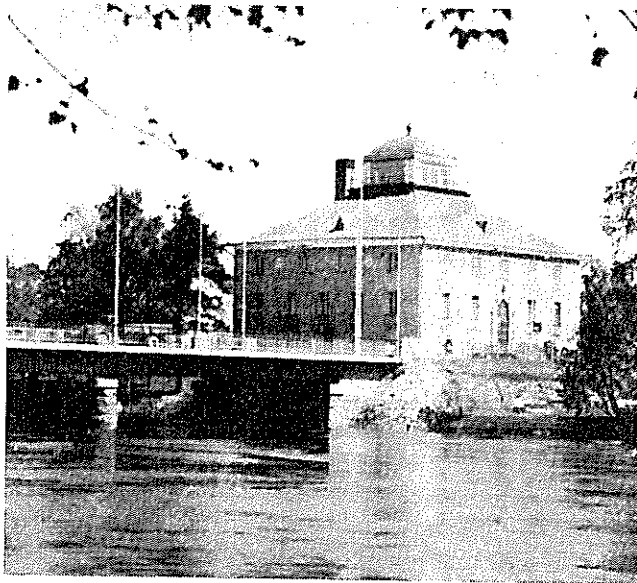
V. 1936 alettiin perustaa ns rajasotilaspiirejä ja tällöin erosi JoeSp:n alueesta Lieksa, Pielisjärvi ja Ilomantsi muodostaen Lieksan Sotilaspiirin, jonka esikunta toimi Onttolassa. LieSp toimi erillisenä vuoteen 1940 saakka.

Välirauhan aikana järjestettiin suojeluskuntien aluejako uudelleen. Samalla liitettiin sotilaspiirien tehtävät jälleen sk-piireille. Pohjois-Karjalan alueesta pohjoiset kunnat siirtyivät Kainuun sk-piirille ja eteläiset Savonlinnan sk-piirille. Tilalle tuli Heinävesi ja Savonranta.

Jatkosodan jälkeen lakkautettiin suojeluskunta ja sen piireistä perustettiin samannimiset sotilaspiirit. Näin syntyi Pohjois-Karjalan Sotilaspiiri, joka muutui 5. 12. 44 jälleen Joensuun Sotilaspiiriksi.

Uusi asevelvollisuuslaski v. 1951 antoi JoeSp:lle takaisin pohjoiset ja eteläiset kunnat vieden vastavasti pois läntiset Rautavaaran, Säkylän, Kaavin,

PIELISJOEN LINNA JoeSpE:n sijoituspaikka v:een 1967

Heinäveden ja Savonrannan. Kesälahden kunta liitettiin JoeSp:iin v. 1966, jolloin myös yhdyttiin alueellisesti täydellisesti Pohjois-Karjalan läänin nykyisiin rajoihin.

Pohjois-Karjalan ylintä sotilasvirkaa on hoitanut moni ainakin maakunnallisesti tunnettu henkilö. Nimekkäimpiä näistä lienevät ensimmäinen sotilaspiirin päällikkö tunnettu urheilumies K E Levälahti sekä jääkärikenraalimajuri E J Raappana ja Talvisodassa Tolvajärven ratkaisutaistelussa kunnostautunut kenraalimajuri A O Pajari.

Pielisjoen Linnasta moderniin virastotaloon

Toimittuaan alkuaikoina puutteellisissa oloissa eri puolella kaupunkia sai Pohjois-Karjalan Sk-piiri vihdoin vuonna 1929 asiallisen toimipaikan.

Useiden vaihtoehtojen joukosta päädyttiin Niskaaren viljavaraston kiviseen rakennukseen. Arkkitehti Ole Gripenbergin piirustusten mukaan syntyi vieläkin ylväs Pielisjoen Linna, johon varattiin tilat myös sotilaspiirille. Kaluston ja huomattavan lainan turvin tukivat lottajärjestöt tätä suuryritystä. Pielisjoen Linnassa, joka vihittiin käyttöön vuonna 1929 toimi sk-piirin esikunta lakkauttamiseensa asti ja sen jälkeen JoeSp:n esikunta aina vuoden 1967 tammi-kuuhun saakka.

Pohjois-Karjalan läänin virastotalo valmistui tammi-kuussa 1967 ja siellä oli tilat varattu myös sotilaspiirille. Vanha kunniakas Pielisjoen Linna siirtyi kaupungin haltuun mahdollisesti museona käytettäväksi. Vanhan ajan romanttinen ympäristö vaihtui nykyajan vaatimukset täyttäviin, tosin käytännöllisempiin toimistotiloihin.

— ja nykyinen sijoituspaikka, Pohjois-Karjalan läänin virastotalo

Pohjois-Karjala on maanpuolustuksen kannalta miellyttävä toimintakenttä. Tämän ovat todenneet monet eri upseerikurssit, jotka ovat täällä harjoitusten yhteydessä vierailleet. Ehkäpä rajan kansa kovina aikoina kuka ase kädessä, kuka evakkoteillä on kyllin selvästi oppinut ymmärtämään maanpuolustuksen tarpeellisuuden.

KARJALAN JÄÄKÄRIPATALJOONA

Karjalan Jääkäripataljoona toimii Pohjois-Karjalan keskuksen Joensuun tuntumassa 23 km päässä pohjoiseen siitä, jylhän Höytiäisen rannalla. Pataljoona saa varusmiestensä pääosan Savo-Karjaln sotilasläänistä. Tämän vuoksi Karjalan Jääkäripataljoona on erityisesti maakunnallinen joukko-osasto.

Joukko-osastojen nimiä jaettaessa v 1957, sai pataljoona nykyisen uljaan nimensä, Karjalan Jääkäripataljoona. Tämä nimi ei esiinny tuolloin ensimmäistä kertaa maamme historiassa. Jo toista sataa vuotta sitten Pohjois-Karjalan miehet taistelivat Karjalan jääkärijoukoissa ensin Kustaa III:n sodassa 1788—90 ja sitten Suomen Sodassa 1808—1809.

Kontiolahden varuskunnan syntyhistoriaa

Talvisodan päätyttyä siirtyi rintamalta Höytiäisen rannalle Kontioniemen tyveen I/JR 34, jonka reserviläiset kotiutettiin. Elokuun alussa v 1940 suoritettussa järjestelyssä muodostettiin JR 34:stä 9.Pr, jonka sijoituspaikaksi tuli I/JR 34:n alue. Tällöin voidaan katsoa Kontiolahden varuskunnan syntyneen. Kahdek-

Kontolahden varuskunnan kasarmialuetta

sassa kuukaudessa valmistuivat kauniin männikön keskelle henkilökunnan asuinrakennukset ja useita satoja parakkeja miehistön majoitustiloiksi ja varastoiksi.

Varuskunnan nopean kehittymisen katkaisi jatkosota kesäkuussa v 1941. Noin 3000 miehen vahvuisen varuskunta muuttui tuolloin hiljaiseksi. Jatkosodan aikana toimi Kontiolahden varuskunnassa Päämajan alainen henkilötäydennyskeskus.

Marraskuussa v 1944 siirtyi Kontiolahden varuskuntaan Rukajärvellä taistellut JR 10, jonka nimi vuosien 1944—45 vaihteessa muutettiin JR 3:ksi. Toukokuussa v 1948 käsitti rykmentti vain jääkäripataljoonan, joka puolustusvoimien uudelleen järjestelyssä 1. 12. 1952 sai nimen Jääkäripataljoona 5. Vuonna 1957 saivat joukko-osastot maakunnallisen nimensä ja näin tuli Jääkäripataljoona 5:stä Karjalan Jääkäripataljoona.

Karjalan Jääkäripataljoona tänään

Karjalan Jääkäripataljoona on sijoitettuna kahdella varuskunta-alueelle siten, että sen 1.JK on kasarmitilojen puutteen takia Ylämyllyllä Pohjois-Karjalan Patteriston alueella. Pataljoonan pääosat ovat Kontiorannassa. Kasarmit on rakennettu vuosien 1952—57 välisenä aikana.

Koulutukselliset olosuhteet ovat Kontiolahden varuskunnassa erinomaiset. Varuskunnan ympärillä avautuu vaihteleva, tyypillinen pohjois-karjalainen korpimaasto ja laajat vesistöalueet, joten harjoitusmaastosta ei ole puutetta.

Koulutusvälineistön ja -kaluston osalta on Kontiorannassakin toivomisen varaa, mutta fässäkin suhteessa alkanut vuosi tuo parannuksia mukanaan.

Asuntotilanne on hyvä sillä kantahenkilökunnan vanhat asuintalot on pääosin peruskorjattu ja modernisoitu. Lisäksi varuskunnassa on kaksi uutta rivitaloa ja kaksi kerrostaloa. Yhtä hyvä ei ole tilanne lasten leikki- ja askartelutilojen suhteen, sillä ne puuttuvat lähes kokonaan. Tosin jo parin talven aikana on saatu luistinrata varuskunnan nuorison käyttöön.

Varusmiesten vapaa-ajan viettomahdollisuuksiin on tällaisessa "sissivaruskunnassa" kiinnitettävä runsas huomio. Sotilaskodin yhteydessä toimivat erilaiset kerhot — konekirjoituskerhosta musiikkikerhoihin — ja kerran viikossa järjestetään yhteiset laulutilaisuudet. Lisäksi sotilaskoti pyrkii järjestämään pojille erilaisia ajanvietetilaisuuksia. Joensuuhun on varuskunnasta tyydyttävät liikenneyhteydet. Olosuhteet on pyritty tekemään sellaisiksi, ettei varusmiesten tarvitse hakeutua kaupunkiin, vaan harrastusmahdollisuuksia on tarjolla myös itse varuskunnassa. Tässä mielessä olisi mm kuntotalo varuskunnassa erittäin tarpeellinen. Kaunis luonto mahtavan Höytiäisen rannalla tarjoaa mainiot mahdollisuudet vapaa-ajan viettoon ja kalastus, metsästys ja retkeily ovatkin monen miehen harrastuskohteita.

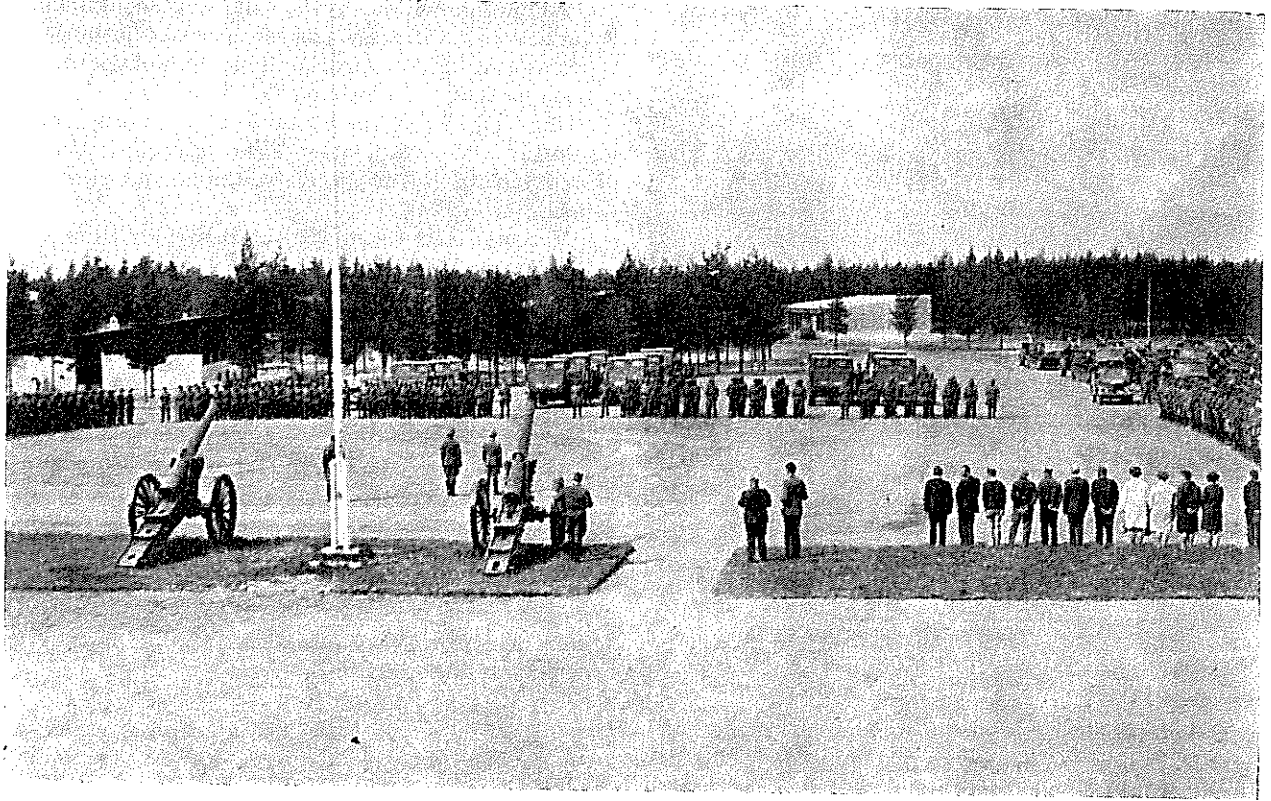
POHJOIS-KARJALAN PATTERISTO

Perinteitä

Pohjois-Karjalan Patteristo sai alkunsa vuosien 1962—63 vaihtuessa. Maakunnan nimeä kantava tykistöjoukko-osasto on lujin historiallisin sitein kiinnitetty Pohjois-Karjalaan. Perustettiinhan patteriston perinnejoukko-osastot, talvisodan aikainen KTR 12 ja jatkosodan aikainen KTR 2 pääasiassa juuri pohjois-karjalaisista miehistä.

Vuosipäiväksi patteristolle vahvistettiin syyskuun 25. päivä. Tuona päivänä v 1656 päättyi Käkisalmen linnan lähes kolme kuukautta kestänyt piiritys suomalaisten voittoon. Näin juontuvat perinteet vuosisatoja taaksepäin Laatokan-Karjalaan. Patteristo vaalii varsin kunniakkaita historiallisia perinteitä, alkaen Käkisalmen torjuntavoitosta, edeten talvisodan mainikkaan Kollaan ja jatkosodan kiivaimpien taisteluiden ja niissä saavutettujen voittojen kautta nyky päivään.

Talvisodan päätyttyä sijoitettiin puolustusvoimien joukkoja uusille paikkakunnille. Tällöin perustettiin mm Liperin kunnan alueelle Ylämyllyn kylän läheisyyteen uusi varuskunta, jonne sijoitettiin aluksi 8.Pr. Tämän prikaatin erään komppanian vaiheita Väinö Linna on kuvannut romaanissaan "Tuntematon sotilas". Jatkosodan aikana alue oli varikko- ja täydennyspaikkana. Sotien jälkeen v 1945 muutti Ylämyl-

Tuntemattoman sotilaan paloaukea

lylle ensimmäinen tykistöjoukko ja tästä alkaen on äskenmainitusta romaanista tutulla "Paloaukealla" marssinut tykkimiehiä.

Ylämylly — toimitus tykistövaruskunta

Ylämyllyn varuskunta sijaitsee luonnonkauniilla paikalla Joensuu—Kuopio maantien tuntumassa Liperin pitäjässä. Tämän n 15 km Joensuusta länsiluoteeseen sijaitsevan varuskunnan alue on kaunista mäntykangasta kirkasvetisine järvineen ja lampineen. Aivan varuskunnan kupeessa on Pärnävaaran matkailu- ja talviurheilukeskus pujottelurinteineen. Varuskunta alue on n 400 ha.

Rakennukset varuskunnassa ovat verrattain nuoria. Ykköskasarmi valmistui v 1952.

Varusmiehet tulevat PKarPstoon pääasiassa Joensuun, Savonlinnan, Kuopion ja Helsingin sotilaspiireistä, mutta myös muualta Suomesta, sillä kenttätykistössä palvelevat ortodoksit on yleensä pyritty sijoittamaan Ylämyllylle.

Koulutusolosuhteet varuskunnassa ovat maaston ja alueen yhtenäisyyden puolesta erittäin hyvät, pääsevähän harjoitukset alkamaan heti kasarmien portailta ja metsäpeitteinen, kumpuileva kangasmaasto tarjoaa tykistöille samoin kuin myös muille taisteluharjoituksille erinomaiset puitteet.

Patteriston koulutuskalusto edustaa maamme nykyaikaista moottoroitua tykistöä, mutta vanhempaa-

kin tykkikalustoa käytetään ampumaleireillä Rovajärvellä, jossa käydään vuosittain kahdesti, talvella ja kesällä.

Yhteistoiminta patteriston ja siviiliväestön kesken on hyvin moninaista, sillä onhan Pohjois-Karjala tunnetusti maanpuolustusmyönteistä seutua. Sotainvalitöitä on suoritettu Pääesikunnan antamien ohjeiden mukaan patteriston ammattitaitoisten varusmiesten työsuorituksina mm rakentamalla sotainvalideille uusia asumuksia. Sairaanhoidossa kuljetaan Liperin kuntalaisten kanssa käsi kädessä, onhan varuskunnalla ja kunnalla yhteinen lääkäri ja varuskunnan sairaalaan tulee myös kunnan vuokraama sairaalaosasto.

SPR:n toimintaan ovat varuskuntalaiset osallistuneet aktiivisesti ja olleet mm verenluovutuksessa esimerkkinä monille muille yhteisöille Pohjois-Karjalassa.

Varuskunnan osuus kunnallisessa elämässä on huomattava. Kunnallisissa luottamustoimissa varuskunta on ollut jatkuvasti edustettuna. Kunnanvaltuustossa on yleensä ollut yksi edustaja ja kunnallisissa lautakunnissa useampia. Myös muissa eri yhteisöjen luottamustehtävissä on ollut varuskuntalaisia.

Pohjois-Karjalan Patteristo on nuori joukko-osasto, mutta sillä on jo nyt oma, selvä paikkansa puolustuslaitoksessa suomalaisen sotilaan kouluttamiseksi ja kasvattamiseksi kykeneväksi taistelijaksi niissä olosuhteissa, joissa totuttautuminen on ratkaiseva tekijä materiaalin ja taidon ohella.

POHJOIS-KARJALAN RAJAVARTIOSTO

Ennen sotia

Armeija vastasi vapaussodan jälkeen jonkin aikaa rajojemme vartiointista. Aivan aluksi muodostettiin paikallisista suojeluskunnista väliaikaisesti järjestettyjä rajavartiopataljoonia tähän tarkoitukseen. Syyskuun alussa 1918 perustettiin niiden tilalle Suomen Armeijan ylipäällikön alaiset joukko-osastot. Ne huolehtivat rajanvartiointista noin puoli vuotta, maaliskuuhun 1919.

Kun rajanvartiointi siirrettiin valtioneuvoston päätöksellä 21. 3. 1919 sotaministeriön alaisuudesta sisäasiainministeriölle, Pohjois-Karjalan alueelle perustettiin Joensuun rajavartiopiiri, jonka ensimmäiseksi rajakomentantiksi määrättiin resonantti I E S c h r o e d e r. Hän sai armeijasta käyttöönsä kaksi upseeria ja kolme aliupseeria sekä 154 alokasta ja maaherralta vapaat kädet järjestää yli 200 km pitkän rajaosuuden vartiointin. Nämä tapahtumat aloittivat Pohjois-Karjalan Rajavartioston — silloisen Joensuun Rajavartioston historian.

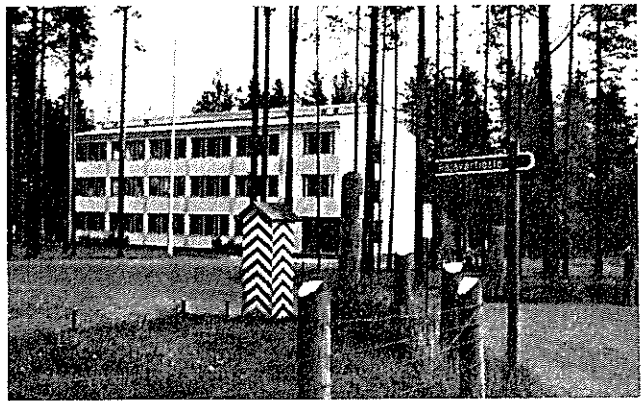
Joensuun Rajavartiosto käsitti aluksi rajakomentantin kanslian ja varusmieskomppanian Joensuussa, kolme kenttävartiota Ilomantsin ja neljä Pielisjärven pitäjässä. Tarvittavat tilat jouduttiin vuokraamaan siviilitaloista. Näistä vaatimattomista puitteista rajavartiostoa ruvettiin kehittämään. Toukokuun alussa 1921 JR:n komentajaksi määrätty jääkärikapteeni Erkki Johannes Raappana vaikutti ratkaisevasti siihen, että vartiosto vuoteen 1939 mennessä oli saavuttanut vakiintuneet olosuhteet ja toimintamuodot. Silloin se käsitti esikunnan ja 3. komppanian Höytiäisellä (Onttola), 1. Komppanian (7 vartiota) Ilomantsissa ja 2. Komppanian (8 vartiota) Lieksassa. Myös rajavartiolaitoksen koulutustoiminta oli tuolloin keskitetty JR:n suojiin. Rajavartiostojen aliupseerikoulu oli 1928 siirretty Höytiäiselle. Samassa paikassa aloitti vuonna 1933 toimintansa Rajavartiokoulu, joka kuitenkin kaksi vuotta myöhemmin siirrettiin Lieksaan.

Sodat ja niiden välinen aika

Syksyllä 1939 liikekannallepanossa perustettiin Joensuun Rajavartioston yksikköjä runkona käyttäen ErP 11 ja ErP 13, jotka liitettiin kenttäarmeijaan. Näistä ErP 11 kävi raskaita torjuntataisteluita Liusvaaran—Ilomantsin ja Möhkön—Oinaansalmen suunnassa. ErP 13 alistettiin Pohjois-Karjalan Ryhmälle (evl Raappana), joka taisteli Pielisjärven suunnalla.

Rauhan tultua huolehtivat kenttäarmeijan joukot aluksi rajanvartiointista kunnes rajavartiosto taas perustettiin. Tämä tapahtui kesäkuussa 1940 ja silloin sai Pohjois-Karjalaan perustettu Rajavartiosto 4 (R 4) vartioitavakseen rajaosuuden Kuhmon pitäjän etelärajalta Tohmajärven pitäjän etelärajalle saakka.

Kesäkuussa 1941 siirryttiin taas sodan ajan kokoonpanoon. Rauhan ajan joukkoja täydentämällä perus-

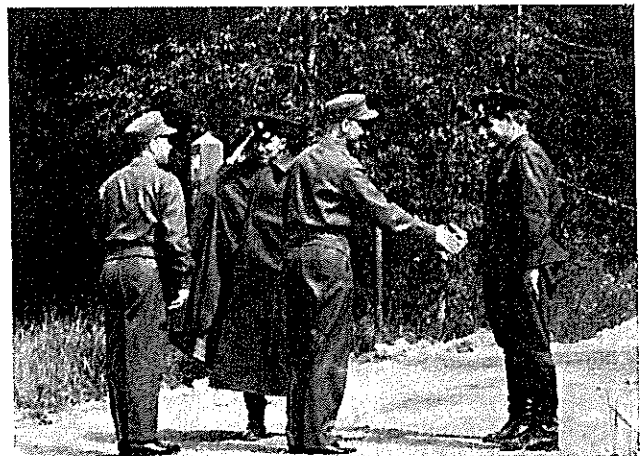
Pohjois-Karjalan Rajavartioston esikunta sijaitsee Höytiäisen kanavan varrella Onttolassa, noin 6 km Joensuusta Kuopioon päin. Varusmieskoulutuksesta huolehtiva Jääkärikomppania on myös Onttolassa. Rajanvartiointia suorittavien rajajääkärikomppanioiden komentopaikat ovat Tohmajärvellä, Ilomantsissa ja Lieksassa. Kuvassa v 1960 valmistunut E/P-KR.

tettiin 14., 44., 24. ja 34. RajaJK. Nämä suorittivat tehostettua rajanvartiointia taistelujen syttymiseen saakka, jolloin ne alistettiin kenttäarmeijan yhtymille.

Hyökkäysvaiheen päätyttyä muodostettiin rajajääkäripataljoonat, joihin rajakomppaniat liitettiin. Pohjois-Karjalan rajajoukot taistelivat sodan loppuun saakka RajaJP 4:ssä, RajaJP 5:ssä ja RajaJP 6:ssa.

Sotien jälkeen

Syksyllä 1944 rauhan solmimisen jälkeen II AK vastasi rajanvartiointista syyskuusta lokakuuhun, jolloin taas uudelleen perustettu rajavartiolaitos ryhtyi

Rajavaltuutetut ja heidän apulaisensa ottavat tarvittaessa yhteyttä naapurimaan rajaviranomaisiin. Kuvassa Pohjois-Karjalan alueen rajavaltuutetun apulainen maj O Hirvisalo ja P-KR:n tullikki vänri E Usano kohtaavat neuvostoliittolaiset kollegiansa raja-aukolla Leminahon Lutikkavaarassa.

entiseen tehtäväänsä. Pohjois-Karjalaan perustettiin Rajajääkärirykmentti 1:n alainen Rajavartiosto 3, jonka nimi pian muutettiin Rajajääkäripataljoona 2:ksi. Organisaatio oli pääpiirtein samanlainen kuin v 1940—41 (esikunta ja kolme rajakomppaniaa).

Rajavartiolaitoksen uudelleenjärjestelyn yhteydessä 1947 rykmenttiorganisaatiosta luovuttiin. Vartiosto tuli suoraan Rajavartiostojen esikunnan alaiseksi ja sai nykyisen nimensä Pohjois-Karjalan Rajavartiosto. Rajakomppanioiden osalta organisaatio on pysynyt pääpiirtein ennallaan. Eri komppanioiden vartioiden lukumäärät ovat vaihdelleet, mutta koko ajan on komppanioita ollut kolme; nykyisiltä nimiltään TohmRjK, IlomRjK ja LieRjK. Esikunnan yhteyteen liitettiin 1950-luvun alussa esikuntakomppania, joka kuitenkin 1958 hajoitettiin esikuntajoukkueeksi ja varusmieskoulutusta antavaksi Jääkärikomppaniaksi.

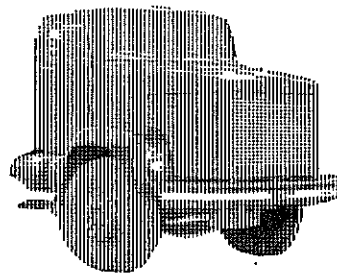
Tänään

Rajavartiosto huolehtii rajan vartioinnista ja rajan kunnossapidosta. Rajavaltuutettu ja hänen apulaisensa ottavat tarvittaessa yhteyttä naapurimaan rajaviranomaisiin. Varsinaisten rajapalvelutehtävien lisäksi vartiosto mm valvoo metsästyksestä, kalastuksesta, luonnonsuojelusta, ampuma-aseista, valokuvaamisesta sekä väkijuomista annettujen säännösten noudattamista, antaa tarvittaessa virka-apua poliisi-, tulli-, posti- ja lennätin-, lääkintä- ja sotilasviranomaisille, huolehtii sairaankuljetuksista vaikeakulkuisilla seu-duilla, avustaa kulontorjunnassa valvonta-alueellaan ja valvoo lentämisestä annettujen määräysten noudattamista. Tämän lisäksi kuuluu rajavartiostolle, puolustusvoimien sodanaikaisena osana, edistää puolustusvalmiutta antamalla sotilaskoulutusta, harjoittaa ruumiillista kuntoisuutta ja maanpuolustustaitoa kohottavaa toimintaa sekä valmistautua muutoinkin valtakunnan puolustamiseen ja puolueettomuuden suojaamiseen.

Pohjois-Karjalan Rajavartiosto suorittaa tehtäviään nykyään varsin tyydyttävissä olosuhteissa. On kuitenkin todettava, että nykyajan tekniikan huomattava kehitys ei juuri paljonkaan ole tullut rajavartioston toiminnan tueksi. Tehokkaan pelastuspalvelun vaatimia välineitä, jotka samalla tehostaisivat vartioston muiden tehtävien täyttämistä, ei ole varojen puutteen vuoksi voitu hankkia.

Erittäin merkittävänä vartioston työtä helpottavana tekijänä mainittakoon Pohjois-Karjalan isänmaallisen ja maanpuolustustahtoisen väestön — etenkin raja-alueen asukkaiden — rajavartiostoa ja sen toimintaa kohtaan osoittama ymmärrys ja tuki.

SISU ON VOIMAA

Toimikaa pitkällä tähtäyksellä

Uusi JYRY-SISU R-sarja on saanut yllättävän vastaanoton. Ensimmäiset sarjat tilattu. Toimikaa pitkällä tähtäyksellä — varatkaa autonne kevättä varten jo nyt.

Akselivälit 4350 ja 4650 sekä
3800 + 1200, 4050 + 1200,
4650 + 1200 ja 5050 + 1200

Moottori 218 tai 265 hv.
Erikoiskuljetuksiin suositellaan moottoriksi Rolls-Royce 275 hv.

SISU

Maailman valioluokkaa

**SUOMEN
AUTOTEOLLISUUS
OY/AB**

KUSTAVILAIS-KARJALAINEN UPSEERI

ERIK JOHAN von FIEANDT

Lehtori, I:n res Veijo Saloheimo

I

Ruotsin vallan aikana muodosti Pohjois-Karjala poikkeuksen muusta Suomesta sotalaitokseen nähden yhdessä Kainuun kanssa. Näistä kahdesta maakunnasta puuttui ruotujakolaitos ja sen mukana sotilasmaa-aines yhteiskunnan kokonaisuudesta. Vasta 1700-luvun lopulla tilanne muuttui, kun Ruotsin-Karjalaan perustettiin oma värvätty joukko-osasto. Sen tärkein organisoiija ja varsinaisista päälliköistä pitkäaikaisin oli Erik Johan von Fieandt.

II

Fieandtin toiminnan taustaksi lienee väläytettävä muutama yksityiskohta Karjalan puolustuslaitoksesta varhaisemmalta ajalta. Puolustus perustui talonpoikaisiin vapaajoukkoihin, joiden esikuva saatiin Kainuusta ennen pikkuviahaa. Tuon sodan aikana maaherra Stiernstedt pani nämä joukot toimintaan ja toimitti pari upseeriakin johtajiksi. Molemmipuolinen epäluottamus johti Kiteen katastrofiin maaliskuussa 1742, mutta omien miestensä johtamina vapaajoukot torjuivat myöhemmät keveiden venäläisjoukkojen hyökkäykset.

Vapaa joukkoja yritettiin organisoida uudelleen pariinkin kertaan, mutta hankkeet kaatuivat siihen, etteivät talonpojat suostuneet palvelemaan varsinaisten upseerien alaisina eikä sotilasjohto tuntenut talonpoikaisia upseereja — päällystövirat oli varattu aatelisille. Näihin vastuksiin kaatui mm suunnitelma, jonka puitteissa piti jokainen maakunnan mies koulutettaman sotilaaksi.

Tultuaan Savon prikaatin päälliköksi esitti Yrjö Maunu Sprengtporten värvätyn jääkärijoukon asettamista Karjalaan. Yhdessä kruununvouti Gabriel Walleniuksen kanssa hänen onnistui taivuttaa talonpojat maksamaan jääkäriveroa joukon ylläpitämiseksi. Päällystön palkat odotettiin saatavan valtion varoista.

Hanke lykkäytyi, sillä kuningas torjui viimeksimainitun esityksen. Nähtävästi juuri tämä erimielisyys johti Sprengtportenin eroon ja välirikoon.

Wallenius ryhtyi kuitenkin kantamaan veroa, vieläpä perusti jääkäritorppia, joiden haltijat kai sitoutuivat palvelukseen, kun jääkärijoukko perustettaisiin. Savo-Karjalan läänin maaherra muutti nämä torpat kuitenkin tavallisiksi uudistiloiksi.

III

Kesällä 1788, Kustaa III:n valmistautuessa sotaan Venäjää vastaan, jääkärijoukko viimein toteutui. Kar-

jalan puolustusta järjestämään lähetettiin kolme kapteenia Otto Fredrik Wetterhoff, Anders Duncker ja Erik Johan von Fieandt. Duncker organisoi pielisjärveläiset vapaajoukot ja koulutti ne erikoisesti talvisotaan. Hänen etevin oppilaansa oli Olli Tiainen. Toiset kaksi panivat alkuun Karjalan jääkärijoukon.

Fieandt oli kapteeneista nuorin, kuului sotilassuvun vesa. Hänen isoisänsä puolusti isossavivahassa Kajaanin linnaa ja kaatui vuonna 1741 Lappeenrannan taistelussa. Pojanpoika syntyi vuonna 1762 Kuopiossa Hatsalan kapteenin virkatalossa. Hän pääsi ylioppilaaksi vuonna 1776, ja parin vuoden kuluttua alkoi sotilasura. Hän tuskin ehti Sprengtportenin kuuluisaan "sotakouluun" Brahenlinnaan, sillä tämä nerokas päällikkö luopui Savon prikaatista jo vuonna 1779, jolloin Fieandt nimitettiin ylimääräiseksi vänrikkiksi. Kenties hän ehti opiskella vuoden pari Haapaniemen kadettikoulussa ennen ylennystään.

Nuori vänrikki lienee löytänyt aikanaan virankin, vaikka se pitkinä rauhanaikoina olikin vaikeata. Yleensä kohottiin tuona aikana nopeammin arvossa kuin virassa. Luutnantin ylennys tuli vuonna 1785 ja kapteenin pari vuotta myöhemmin.

Wetterhoffin alaisena Fieandt perusti talvella 1789 Tohmajärven komppanian alaisinaan mm maakunnan omia poikia, vänrikit Jakob Gabriel Hougberg, tuomarinpoika Liperistä, ja Abraham Molander, Ilomantsin kirkkoherran poika, sittemmin majuri, maanmittaushallituksen ylijohtaja ja Mikkelin läänin kuvernööri.

Jääkärit joutuivat tuleen ensimmäisen kerran Ruskealan taistelussa toukokuussa 1789. Yleishyökkäystä varten oli Karjalaan lähetetty pataljoonan verran Hämeen jalkaväkeä everstiluutnantti H H Gripenbergin johtamana ja tehtävänään edetä Sortavalaan. Hän hyökkäsi päävoimineen, joihin myös Fieandt kuului, Pälkjärven kautta Ruskealaan, mutta Wetterhoffin myöhästyttyä sivustaiskussaan Kiteen suunnalta yritys epäonnistui. Gripenberg ja Fieandt haavoittuivat. Pian kutsuttiin hämäläiset takaisin Savoan torjumaan venäläishyökkäystä, ja Karjalan eteläosan puolustus jäi Fieandtin vastuulle.

Samana vuonna nuori majuri — Ruskealan taistelupäivänä ylennetty — perusti ja koulutti vielä kolme jääkärikomppaniaa: Pälkjärven, Ilomantsin ja Enon, jotka muodostivat Tohmajärven komppanian kanssa toisen pataljoonan Karjalan jääkärijoukossa. Sodan vartioinnissa ja yltyvissä taloushuolissa, sillä jääkärikassa oli tyhjentyneet eikä valtiolta saatu muuta tukea. Upseerien ja tietenkin pataljoonanpäällikön oli käytettävä oma luottonsa joukkojen ylläpitämiseksi.

Sodan jälkeen jääkärijoukko organisoitiin uudelleen. Jääkärikassan tyhjiys pakotti hajoittamaan sodanaikaiset kymmenen komppaniaa, ja aluksi perustettiin vain kaksi uutta. Joukon virallisena päällikönä oli everstiluutnantti Georg Henrik Jägerhorn vuoteen 1801 asti. Asuessaan Mikkelin Visulahdessa hän ei kuitenkaan hoitanut kädestä pitäen tehtäväänsä, ja jääkärijoukko jäi majuri Fieandtin hoitoon. Hän osti asunnokseen Liperistä Simananniemen kartanon ja sai sen mukana mm Komperonjoen myllyn ja Viinijoen siiankalastamon Polvijärveltä.

Fieandt joutui käyttämään runsaasti aikaansa, tarmoan ja varojaankin jääkärijoukon hyväksi. Ruotsin valtio eli jatkuvaa kassakriisiä. Komppanianpäälliköt, joiden vastuulla oli joukon talouskin, saivat myötäänsä matkustaa Tukholmaan asti tiukkaamaan palkka- ja varustusrahoja, jotka myöhästivät usein vuosikautia. Ei sitten ihme, että upseerit velkautuivat — hankittuaan omilla varoillaan asepuvutkin miehilleen. Ainakin kapteeni J G Hougbergia peräänkuulutettiin tässä mielessä hänen muutettuaan Savoan Tohmajärven komppanian päällikön virasta.

Tukholmassa matkusteli Fieandtkin milloin tuke-
massa alaisiaan kapteeneja, milloin muissa tehtävissä. Vuonna 1796 hänet kutsuttiin komiteaan, jonka tuli tarkastaa vastalaadittu jääkäriohjesääntö.

Taloushuolet olivat pahimmillaan vuosina 1793—95, ankarien katovuosien jälkeen. Silloin jääkärikomppaniain luku nousi neljään. Tässä tuotti huolta myös miesten värväminen, joka oli komppanianpäällikön huolena. Erikoisesti Pielisjärvellä talonpojat vastustivat jyrkästi värväystä ja veroakin haluten mieluummin täyttää sotilasvelvollisuutensa mies talosta -periaatteen mukaan. Kapteeni Fredenskjöld oli jo sodan aikana aiheuttanut katkeruutta talonpojissa — nähtävästi pelkällä olemassaolollaan, eikä hän kai ruotsalaisena pystynyt mitenkään lieventämään herännyttä vastenmielisyyttä. Nyt häntä syytettiin jopa kavaluksestakin, hän kun muka piti rullissa olemattomia miehiä. Pälkjärven komppanian päällikkö kapteeni Frese sai samanlaisen vastaanoton: häneltä ei haluttu ottaa vastaan pestiä. Värväys saatiin loppuun vasta vuonna 1796 puolipakolla, kun sodanuhka leijui taas rajalla nuoren kuninkaan hylättyä hänelle puoliseksi tarjotun venäläisen prinsessan.

Fieandtin asiana oli täyttää upseerinvirat mahdollisimman sopivin henkilöihin. Fredenskjöld ja Frese jäivät poikkeuksiksi, ja päällystöön tuli yhä useampia maakunnan miehiä, Haapaniemen kadettikouluun toimitettuja papin ja virkamiehen poikia.

Jääkärijoukko kokoontui kerran vuodessa Joensuun malmille harjoituksiin kahdeksi viikoksi. Noin joka kolmas vuosi joukko tarkastettiin samassa yhteydessä. Vuosina 1797 ja 1800 suoritti tarkastuksen kenraali Mauritz Klingspor.

Näihin tarkastuksiin liittyy kuuluisa juttu jääkärien aseistuksesta. Jääkärijoukon käytössä olivat ns. Sprengtportenin tussarit, jotka Savon prikaatin perustaja oli suunnitellut, tarkat, kivääriä lyhemmät aseet.

Klingspor moitti jääkärijoukon kunniantekoa, se kun ei ollut yhtä näyttävä kuin pitkin pistinkiväärein suoritettu. Kun Fieandt ilmoitti syyksi tussarien lyhyiden, kenraali määräsi koko aseistuksen vaihdettavaksi. Tussarit koottiin pois ja tilalle jaettiin lopen ruostuneet kiväärit.

Nyt Klingspor oli tyytyväinen kunniantekoon, moittien kuitenkin kiväärien likaisuutta. Upseerit selittivät, ettei jääkärin kivääri saanutkaan kiiltää, ja miehet olivat siksi voidelleet ne metsästäjien tapaan jäniksenverellä. Todellisuudessa kiväärit eivät sietäneet täydellistä puhdistusta piloille syöpyneinä, eikä niistä ollut ampuma-aseiksikaan, mutta siihen puoleen ei Klingspor kiinnittänyt huomiota.

Klingsporin jätettyä Suomen armeijan ylipäällikkyyden vaihdettiin kiväärit taas tussareiksi. Tämä jäi viimeiseksi hankkeeksi eversti Jägerhornin päällikkyyksikautena. Häntä seurasi vuonna 1802 everstiksi ylennetty Fieandt.

Uusi virka toi mukanaan uusia tehtäviä. Vuosina 1802—04 eversti johti neuvotteluja sotilasruodutuksen toimeenpanemiseksi Karjalassa muiden maakuntien tapaan. Käsiinsaadut lähteet eivät kerro hänen kannastaan tähän hankkeeseen nähden. Ainakin maakunnan siviiliväki: talonpojat, papit ja virkamiehet vastustivat sitä, mutta kuningas jatkoi hanketta siitä huolimatta. Vasta vuonna 1806 asia hautautui lopullisesti.

Alkuvuonna 1803 Fieandt hoiti oto siviilivirkaakin Savo-Karjalan läänin maaherran virantoimittajana — juuri ennen Olof Wibeliusta, ensimmäistä siviilimiestä siinä virassa.

Jääkärijoukon virallinen päällikkyyks supistui kolmeen vuoteen. Tämä johtui kahdestakin syystä.

Ensinnäkin uusi päällikkö kärsi verisen loukkauksen — ainakin mielestään — vuonna 1802. Kuningas matkusti silloin Suomessa ja tarkasti kaikki muut joukko-osastot paitsi Karjalan jääkärijoukon. Kun matka ulottui aina Rantasalmelle asti, olisi tarkastus voitu hyvin järjestää — myös jääkäriupseerien mielestä, jotka jakoivat päällikkönsä tunteman harmin. Tämän johdosta voitaneen päätellä, ettei eversti kovinkaan halukkaasti edistänyt maakunnan ruodutus-hanketta kuninkaan tahdon mukaisesti.

V

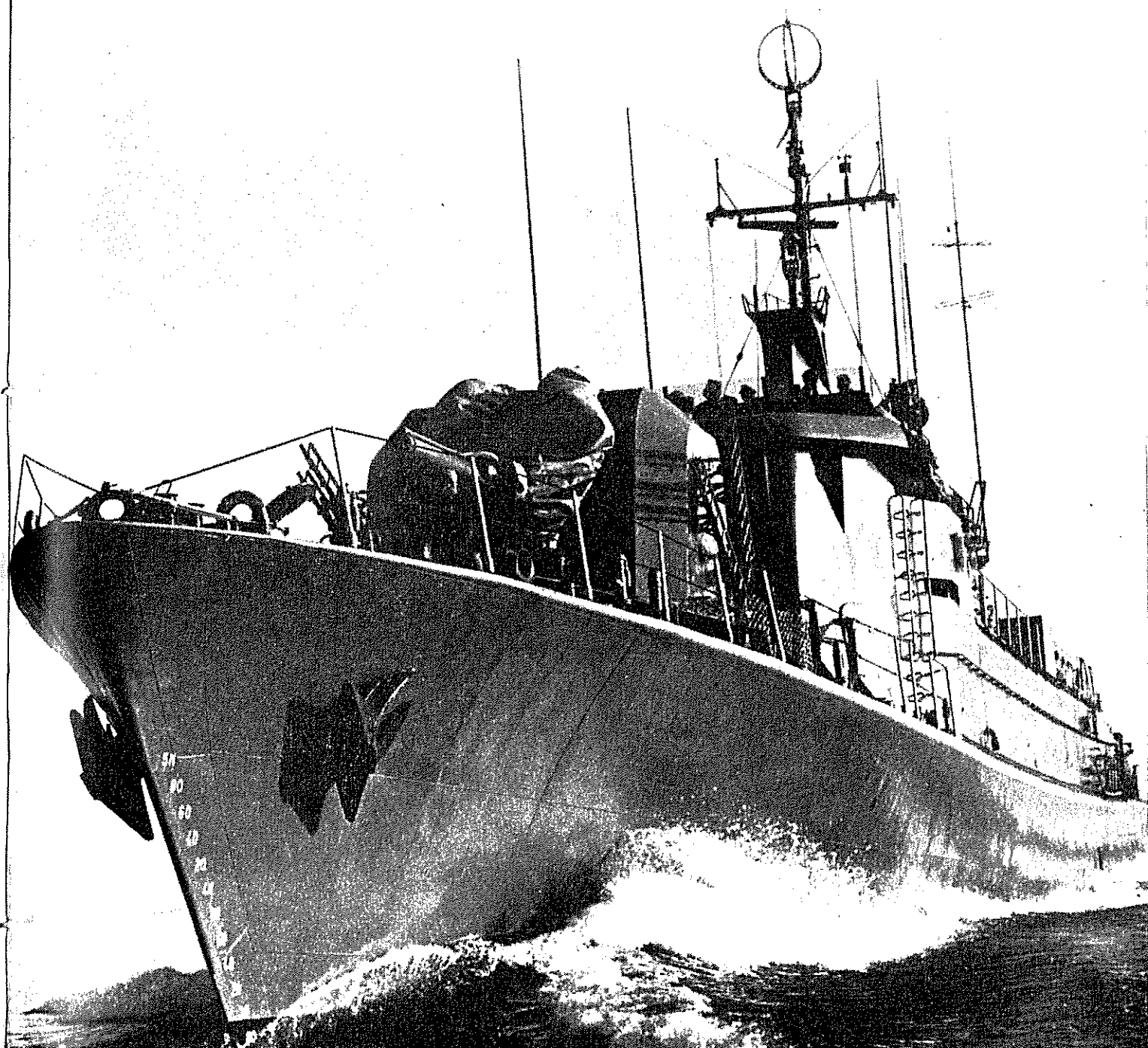
Toinen syy Fieandtin eroon päällikönvirasta koitui perheasioista. Tämän tarinan alku lienee Ruskealan taistelun jälkipäivissä, kun päähänsä ruhjeen saanut majuri tuotiin kenties lähimpään hoitopaikkaan Pälkjärven Alahoviin. Sen haltijana ja emäntänä oli tuoloin tuomari Porthanin puoliso Catharina Charlotta Duncan, rajapostitirehtöörin ja kuulun rälssinmistajan tytär, joka juuri oli saattanut äitinsä hautaan. Fieandt osti Simananniemen juuri Porthaneilta muutamaa vuotta myöhemmin.

Tuomari Porthan oli velkautunut raskaasti ennen avioliittoaan, joka solmittiin vuonna 1785, eikä viisastunut sen jälkeenkään luottaen kaiketi vaimonsa omaisuuteen. Vuonna 1791 hän osti itselleen laaman-

Merivoimien uusien tykkiveneiden koko, nopeus, tulivoima ja nykyaikaisuus yhdessä muodostavat ainutlaatuisen kokonaisuuden. Uusi aluevaltaus on ollut mahdollinen pitkäaikaisen oman tutkimustyön ansiosta.

Teknisiä tietoja:

Suurin pituus	74,1 m
Suurin leveys	7,8 m
Uppouma	650 t
Huipputeho	n. 22 000 ahv
Nopeus	n. 35 solmua
Miehistö	70
Tykistö	1/120 mm, 3/40 mm

WARTSILA
HELSINGIN TELAKKA

nin arvoinen, joka varmasti sekin maksoi melkoisesti.

Velkojat alkoivat ahdistella, ja jo vuonna 1793 ryhdyttiin ulosmittaamaan Alahovin alkuperäistä omaisuutta isännän veloista. Rouva yritti oikeudessa saada sisarensa ja omaa osuuttaan erotetuksi ulosmitatusta omaisuudesta, mutta Porthan ei liene suostunut siihen. Sehän olisi merkinnyt hänelle loistavaa vararikkoa ja velkojille suurta häviötä, eikä rehellinen mies voinut aiheuttaa sellaista!

Myynti sentään vältettiin, mutta se uhka näyttää maksaneen ainakin perhesovun. Laamanni Porthan matkusti vuonna 1796 Turkuun ja kuoli seuraavan vuoden joulukuussa palaamatta Pälkjärvelle. Hän jätti jälkeensä lesken, pojan ja suunnattomat velkansa.

Tuskin oli vuosi kulunut, kun leskirouva Porthan avioitui everstiluutnantti ja ritari Erik Johan van Fieandtin kanssa. Leskeysajan lyhyys antaa ymmärtää, että asia oli kypsytynyt kenties jo vuodesta 1789 alkaen.

Katarina Charlotta-rouva sai rinnalleen lujan tuen hovin ja rälssimaiden hoidossa. Hovin maiden tuottoa yritettiin lisätä mm Matkaselän vesisahan avulla, jonka kruununvouti Wallenius oli yhdessä Alahovin väen kanssa rakentanut Tohmajoen vesialueen metsien käyttämiseksi. Tuotteet myytiin Venäjälle. Menekki vaihteli poliittisten tuulten mukaan. Heikoimmillaan se oli 1800-luvun alussa, mutta parani vuosina 1805—06, jolloin Ruotsi ja Venäjä taistelivat aseveljinä Napoleonin vastaan.

Laamannivainajan velkoja lyhennettiin jo vuonna 1799 5 000 riksiä, mutta se ei riittänyt. Vuonna 1803 näyttää Fieandtin mielessä kypsyneen päätös everstinviran myymiseksi. Kautta 1700-luvun harjoitettiin virkojen kauppaa erikoisesti sotaväessä, vaikka menettelmää yritettiin juurittaa pois. Ruotujakoisten joukkojen upseerinvirat pitivät mukanaan virkatalot ja niiden oma-aloitteiset parannukset kauppahinnan perusteena. Karjalan jääkärijoukkoon nähden se ei pitänyt, sillä virkataloja ei ollut, mutta edellä jo todettiin, miten päällystö joutui kiinnittämään omia varojaan joukon varustukseen, kun valtiolta ei saatu tarpeellisia määrärahoja. Eroava upseeri sai korvauksen sijoituksistaan viran hintana. Asepuvut ym varustus vaihtoivat siten omistajaa.

Eversti Fieandt lienee tiedustellut halukasta viran ostajaa pitkin vuotta 1804. Toukokuussa 1805 päätettiin kauppa everstiluutnantti Gustaf Aminoffin kanssa, sitten kun ylimmät sotilasviranomaiset olivat suostuneet siihen. Fieandt sai hintana 9 000 riksiä, jolla hän tyydytti Porthan-vainajan viimeisetkin velkojat. Samalla hän päätti ajoittain menestyksellisen, pääasiassa vaivalloisen sotilasuransa muuttuen kartanoherraksi.

Virkaeron taustalla voi ounastella kolmattakin syytä. Fieandt tiesi nähtävästi kuninkaan heikkouden ja tajusi, ettei tämä voisi ajan pitkään pitää hallussaan Suomea, jos ja kun Venäjä jatkaisi ekspansiotaan luoteessa. Arvailta vain sopii, mikä vaikutus everstin asenteisiin oli liikesuhteilla rajan yli viipurilaisten ja pietarilaisten kanssa lankku- ja muissa

kaupoissa. Kaupankäynnin vaikeudet osoittivat joka tapauksessa valtakunnanrajan luonnottomuuden. Rajan oli muututtava, ja niiden voimasuhteiden vallitessa se voi siirtyä vain länteen.

VI

Alahovin herra joutui tai vetäytyi kokonaan syrjään tämän jälkeen. Hänen eronsa aikoihin sai everstiluutnantti Wetterhoff, entinen esimies Karjalan jääkärijoukon perustajana, tehtäväkseen Karjalan puolustussuunnitelman. Tämä olisi kuulunut ilman muuta Fieandtille, jos hän olisi ollut vielä virassa, ja kenties siitä olisi tullut pätevämpikin siten. Wetterhoff jätti huomiotta maakunnan ja Laatokan-Karjalan tiestön sekä Savonlinnan suunnan vesiväyliseen odottaen vihollista Korpiselän suunnasta, jossa siihen asti oli käyty vain sissisotaa.

Kun Suomen sota puhkesi talvella 1808 Fieandt pysyi Alahovissa puuttumatta maakunnan puolustustoimiin. Lähtiessään etenemään Sortavalasta Joensuun kautta Kuopiota kohti heinäkuussa 1808 kenraali Aleksejev otti ensimmäiseksi yhteyden Fieandtiin 'rauhottaakseen' Pohjois-Karjalan. Eversti välitti Aleksejevin viestin kruununvouti Walleniukselle, joka tuli vastaan Alahoviin ja joutui kenraalin mukaan jonkinlaisena panttivankina.

Millä mielin Fieandt seurasi sotatoimia, on mahdotonta arvaillakaan. Sandelsin Kuopiosta lähettämä majuri K V Malm karkoitti Aleksejevin Joensuusta ja kävi ankaran taistelun tämän kanssa juuri Alahovin pelloilla 10. 8. 1808. Perimätiedon mukaan osui harhaluoti everstin kantamukseen, kun hän kulki taistelun aikana hovin aittapolulla.

Viikon kuluttua Pälkjärven taistelusta venäläiset tulivat taas ruhtinas Dolgorukin johtamina ja lisätyinä. Nyt oli tunnelma selvästi kireämpi. Talonpojat ampua tuikauttelivat venäläisiä, jotka taas tavoittelivat aseellisia paikkakuntalaisia. Kiinnisäädulta yritettiin kiduttamallakin saada tietoja ampujista. Kuka kerkisi, vetäytyi saloille piilosaunoihin. Ryöstettynä joutui moni puille paljaille, mutta Alahovin rouva järjesti aitastaan syötävää puutteenalaisille.

Kasakat tunkeutuivat hoviinkin. Nähtävästi tämänkertaisen vierailun yhteydessä lävisti kasakan piikki rajapostitirehtööri Duncanin muotokuvan eteissalin seinällä. Sen sijaan ei tiedetä, ottiko Dolgoruki yhteyttä Alahovin väkeen ohittaessaan Pälkjärven.

Eversti Fieandtin toimista noina päivinä ei mainita mitään, vielä vähemmän hänen ajatuksistaan. Pohjois-Karjalan käskynhaltija Otto von Fürstenberg yritti vt kruununvouti Reenheimin avulla saada yhteyttä häneen everstin liperiläisiä tiloja koskeissa asioissa, mutta turhaan. Reenheim ei tiennyt tosin everstin matkustaneen poiskaan maakunnasta. Jos niin oli, voi matka suuntautua kahtaalle: joko Ruotsiin tai Pietariin.

Suomalaisissa oli noina aikoina kummankin suunnan matkalaisia. Kenraali G H Jägerhorn muutti jo ennen sotaa Ruotsiin — ehkä pysyäkseen syrjässä tulevista selkkauksista. Kenraali S W Carpelan, joka

toimi edellisen sodan aikana maaherrana, sotakomis-saarina ja yritti komentaa epämääräistä Karjalan pri-kaatiakin, osallistui vielä syksyllä 1808 talonpoikien kanssa Savon sissisotaan, mutta jouduttautui vähän myöhemmin Pietariin, josta palasi takaisin uudelleen Savo-Karjalan maaherrana. Entinen Fieandtin alainen kapteeni Abraham Molnder jäi jo talvella 1808 työ-paikkaansa Haapaniemen kadettikouluun ja teki erilisrauhan venäläisten kanssa.

Ratkaisujen kirjavuus osoittaa, miten vaikeata oli noina aikoina olla suomalainen upseeri. Uskollisuus laillista esivaltaa kohtaan oli ristiriidassa realistista näkemystä ja määrättyä taholta katsoen Suomen etu-jakin vastaan.

Lisäksi on muistettava, että tuona aikana nähtiin aatelisen upseerin suhde hallitsijaansa huomattavasti henkilökohtaisempaa kuin nykyisen kansalaisen esi-valtaansa. Upseerinuraan kuului palvelus useampien maiden armeijoissa. Palvelusaikana kuului asiaan eh-doton uskollisuus, mutta palvelussuhteen päätyttyä katkesi tämä velvoituskin.

Edellisiin näkökohtiin on vielä liitettävä käsitys hal-litsijan velvollisuuksista alamaisiaan kohtaan. Luon-nonfilosofia, joka valistuksen myötä tuli muotiin 1700-luvun loppupuolella, opetti hallitsijanvallan riippu-vuutta kansasta. Kelvoton hallitsija oli lupa erottaa. Mahdollisesti joku Sprentporten tai Fieandt siirsi tä-män suhteen yksilötasolle: jos hallitsija petti sanansa

tai käytyä muuten arvottomasti, hän samalla rik-koi alamaista velvoittavan uskollisuussiteen. Tässä sekoittuu valistusfilosofia feodaaliseen lääninherra-vasalli-ajattelutapaan.

Edellinen jää vain yritykseksi arvailla eversti Fieandtin mielteitä syksystä 1808 seuraavaan elokuu-hun. Hänet mainitaan kotosalla huhti- ja elokuussa 1809, mutta joskus sen jälkeen hän matkusti Tukhol-maan, jossa hän kuoli vuotta myöhemmin.

Tämänkin matkan motiivi on täysin hämärä. Oliko eversti pettynyt yritettyään ehkä hankkia virkapaik-kaa Venäjältä, niinkuin monet Suomen sodassa kun-nostautuneet upseerit tekivät ja saivat? Oliko hän vain kyllästynyt venäläiseen komentoon, joka rasitti Pohjois-Karjalaa pakkomajoituksineen ja -kuljetuksi-neen? Tarjosiko hän ehkä palveluksiaan Ruotsin hal-litukselle, jota ei enää symbolisoinut Kustaa IV Adolfin tyhmänylpeä hahmo? Suhde kenraali Jäger-horniin, joka näyttää ansioituneen Adlercreutzin val-lankaappauksessa, koskapa hänet ylnnettiin kohta kenraaliluutnantiksi?

Selvittämättöminäkin mainitut kysymykset ilmen-tävät sitä ristiriitojen kyllästämaa voimakenttää, joka ympäröi eversti Fieandtia hänen viimeisinä vuosinaan. Vaikka hän ilmeisenä realistina jäikin vaille sankar-in sädekehää poiketen siinä populääristä serkustaan, hänet on muistettava tarmokkaana ja taitavana orga-nisaattorina.

maistuva
mesi-
kämmen
voijuusto
250g

Sveitsin miliisiarmeijan nykypäivää

Everstiluutnantti Pentti Silvast

Sveitsin miliisiarmeija on eräs omalaatuisimmista yleiseen asevelvollisuuteen perustuvista sotalaitoksista. Miilisisotilas on tosiasiansa joka hetki ja asepuvussaankin tavallinen kansalainen ja toisaalta taas miespuolinen kansalainen on joka hetki myös miilisisotilas. Järjestelmän ulkoisista puitteista voisi luonnollisesti kirjoittaa laajasti. Sen todellinen ymmärtäminen vaatisi todennäköisesti kuitenkin, että olisi saatava palvelua miilislaitoksessa. Kehdosta hautaan, sanovat sveitsiläiset itse.

Jokainen mies on asevelvollinen

Sveitsin yleinen asevelvollisuuslaki periytyy nykyisessä muodossaan vuodelta 1848. Jo sellaisenaan se on vanhimpia asevelvollisuusjärjestelmiä; alku juurtaa kuitenkin 500 vuoden takaa.

Perinteet eivät ole järjestelmää ikuisesti ylläpitäviä. Harkittuja muutoksia on ajan mukaan aina valmisteltava. Vuonna 1964 suoritettiin Sveitsissä miilipidetutkimus 20—24 vuotiaitten miesten keskuudessa siitä, kuinka nämä asevelvollisuusikään juuri ehtineet miehet asiaan suhtautuvat. Kaksi kolmasosaa asettu varauksetta tukemaan aseellista maanpuolustusta ja piti sitä valtakunnan turvallisuuden ja puolueettomuuden varminpana takeena.

Kun kysyttiin, kuinka aseellista maanpuolustusta tulisi vastaisuudessa kehittää, 65 % halusi sitä nykyi-

LIKKUVA MYLLY. Myllyä käytetään yhdessä divisioonan huoltojoukkoihin kuuluvan liikkuvan leipomon kanssa

sestään voimistettavaksi, 23 % piti nykyistä sopivana, 5 % toivoi varustelujen supistamista ja 5 % niiden poistamista. 2 % jäi vaille varmaa kantaa.

Samaan aikaan 15—19 vuotiaitten keskuudessa suoritettu tutkimus antoi huomattavasti poikkeavan tuloksen. Lähes puolet suhtautui kielteisesti tai varauksella maanpuolustukseen. Näin tapahtui erityisesti suurimmissa kaupungeissa. Miksi he näin menettelivät, jäi useimmiten vastausta vaille. Pääsyyksi monet sanoivat vain, että ”järjestelmää on vastustettava”.

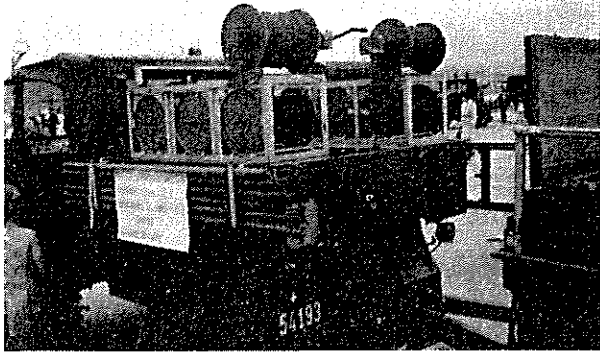
Julkisessa keskustelussa on Sveitsissä esitetty lukuisia kysymyksiä. Onko armeijan pitämällä nykyisenä ydinaseiden aikana mitään mieltä? Harjoitellaanko nyt eilispäivän välineellä huomispäivän sotaa varten? Olisiko sallittava sotilaspalvelun korvaaminen muilla tehtävillä laajemmin kuin nyt tapahtuu? Voidaanko asevelvollinen vapauttaa kokonaan asepalveluksesta henkilökohtaisen vakaumuksensa vuoksi? Olisiko miliisiarmeijaa kehitettävä palkka-armeijan suuntaan? Tuttuja asioita meilläkin, vaikka käsitteillä voi paikoin olla hiukan erilainen sisältö.

Yleisesti voidaan sanoa, että Sveitsin kansa suhtautuu yhä vähäisiä ryhmiä lukuunottamatta myönteisesti asevelvollisuuteen. ”Jokainen mies on asevelvollinen” on melkein kirjaimellisesti noudatettavissa.

Asevelvollisuusikä on miehistöille 20—50 vuotta ja sekä alipäällystölle että päällystölle 20—55 vuotta, esipuseereille tästä edelleenkin. Eräissä tapauksissa, mm ulkomailla oleskelun vuoksi, asevelvollinen voi suorittaa osuutensa maksamalla erityisen aseveron, joka lankeaa kaikkina vuosina, jolloin palvelusvelvollisuuden hoitaminen ei ole mahdollista.

Kutsunnat

Jokainen 19 vuotias nuorukainen joutuu käymään kutsunnassa. Vuoden 1968 kutsuntatilastojen mukaan 42 000 mukana olleesta 83 % todettiin palveluskelpoiseksi, 5 % apupalvelukseen kelpaaviksi ja 12 % palvelukseen kelpaamattomiksi. Viimeisen ryhmän osalle tuli aseveron maksaminen seuraavan 30 vuoden aika-

Maastoajoneuvoon on asennettu kenttäkaapelin rakentamiseen sopivat laitteet, joilla rakentaminen tien varteen voidaan suorittaa nopeasti

na. Aseettomaan palvelukseen pyrki hyväksytyistä noin 400 miestä; vuonna 1967 pyrkijöitä oli ollut 300. Kaikista kutsutuista 19 miestä kieltäytyi kokonaan palveluksesta uskonnollisten syiden vuoksi. Useimmat olivat Jehovan todistajia.

Vanhempien ikäluokkienkin kertausharjoituksissa on ilmennyt eräitä palveluksesta kieltäytymistapauksia. Vuonna 1968 rekisteröitiin kaikkiaan 67 henkilöä, jotka näin menettelivät. 40 oli Jehovan todistajia, 9 muista uskonnollisista syistä ja 18 eettisistä syistä kieltäytyneitä.

Valtaosa maan miespuolisesta väestöstä osallistuu mielellään asepalvelukseen. Mitään värväystä ei tarvitse suorittaa. Nuorukaisilla on kutsuntatilaisuudessa mahdollisuus esittää toivomukset palveluspaikkansa suhteen samoin kuin meillä. Vain joka kymmenes jättää tämän tilaisuuden käyttämättä.

Toiveiden perusteluiksi esitettiin seuraavia syitä — useilla oli niitä 2—3

- 60 % henkilökohtaiset syyt
- 31 % sopivuus siviilitehtävän mukaan eli oikea paikka oikealle miehelle
- 20 % ystävien suositus
- 5 % perheen vanhat siteet aselajiin jne.

Seitsemän asevelvollista kymmenestä ilmoitti jälkikäteen pitävänsä valintaa onnistuneena. Teknilliset aselajit olivat suosituimpia joukkoja.

Palvelukseen tuloon suhtaudutaan vakavasti. 52 % kutsuntaan osallistuneista oli käynyt ennen sitä lyhyet valmennuskurssit ammunnessa, lääkintäpalveluksessa jne. Kaksi kolmesta oli lähtenyt omasta aloitteestaan ja kolmas sitten isänsä tai toverinsa kehoituksesta tällaiseen esivalmistukseen. Yhdeksän kymmenestä kurssin käyneestä katsoi siitä olleen palvelusaikana etua.

Palvelus

Palveluksen ensimmäinen jakso, rekryyttikoulu, kestää 17 viikkoa. Sitä on mahdollista vielä täyden-

tää 3—7 viikon pituisilla mt-ajoneuvon kuljettajakursseilla, jotka ovat hyvin haluttuja. Kun rekrytteiltä kysyttiin, mitä he palvelukseen tullessaan odottivat, jakautuivat vastaukset seuraavasti

- 52 % voimistumista
- 48 % ampumataidon oppimista
- 47 % uusien tovereiden saamista
- 35 % luoteen kasvamista
- 26 % kansalaisvelvollisuuden täyttämisen tarvetta
- 24 % ammattitaidon täydentämistä
- 14 % esimieskoulutusta

Mikä palvelukseen tullessa tuntui eniten kiusaavan, antoi seuraavia arvoja

- 51 % henkilökohtaisen vapauden menettäminen
- 42 % työasioiden ja opintojen keskeyttäminen
- 34 % sotilaskuri
- 23 % pitkät matka ja lyhyet vapaa-ajat
- 20 % ruumiilliset ponnistukset

Pystytäänkö sitten 17 viikon palvelusaikana kouluttamaan nykyaikaisille monimutkaisille laitteille päteviä käyttäjiä ja huoltajia; meillä ei neljään kuukauteen saada sopimaan muuta kuin hyvä alkua? Tähän sveitsiläiset vastaavat

- koulutusohjelmista on poistettava kaikki tarpeeton
- tiedolla ei ole niin suurta merkitystä kuin taidolla
- siviilitiedot on käytettävä tarkoin hyväksi
- kaikki uusimmat opetuskeinot on otettava apuun
- työtä on tehtävä hartiavoimin; rekryytin työviikko käsittää 61 viikkotuntia.

Asevelvollisten jakautuminen

Asevelvolliset jaetaan ikänsä mukaan rekryyttikoulun jälkeen kolmeen ryhmään

- päävoimat 21—32 vuotta; miehen on suoritettava kahdeksan kolmen viikon pituista kertausharjoitusta
- nostoväki 33—42 vuotta; miehen on suoritettava kaksi kolmen viikon pituista kertausharjoitusta
- paikallisjoukot 43—50 vuotta; miehen on suoritettava yksi kahden viikon pituinen kertausharjoitus.

Vuosittain on tämän ohjelman mukaisesti aseissa eri pituisina ajanjaksoina yhteensä noin 300 000 miliisio-tilasta. Palveluspäivien luvuksi ilmoitetaan 8.5 miljoonaa.

Upseereilla ja aliupseereilla on tavallisesti kolmen tai neljän vuorokauden pituinen valmistelu-aika ennen miehistön sisäänastumista.

Tällainen ohjelma takaa sen, että Sveitsissä on nyt noin 800 000 sotilaskysymyksiin perehtynyttä kansa-

laista, jotka kaikki tuntevat myös oman henkilökoh-
taisen tehtävänsä miliisiarmeijassa.

Palveluksessa olevien miesten oikeudet ovat hy-
vin järjestetyt. Lailla on mm säädetty, että miestä
ei sotilaspalveluksen vuoksi saa sanoa irti vakinai-
sesta työpaikastaan. Vakuutusedut palvelustapatur-
mien kohdatessa ovat myös merkittävät.

Asevelvollisella puolestaan on tietysti myös monia
velvollisuuksia. Merkillinen meikäläisittäin ajateltuna
on velvollisuus osallistua vapaa-aikoina pakollisiin
ammuntoihin. Ellei niissä saavuta määrättyä tulos-
rajaa, joutuu osallistumaan korvauksetta kahden päi-
vän pituisiin harjoituksiin ja uusimaan yrityksen niin
monta kertaa, että se menee lävitse.

Alipäällystön ja päällystön koulutus

Rekryyttikoulun jälkeen aliupseereiksi koulutetta-
vat joutuvat suorittamaan neljän viikon kurssin ja
osallistumaan heti jatkossa ryhmänjohtajina seura-
avan rekryytti-ikäluokan kouluttamiseen.

Päällystöön koulutettaville on sen jälkeen 17 vii-
kon pituinen upseerikurssi ja koepalvelus joukkueen
johtajana rekryyttikoulussa 17 viikon ajan.

Komppanian päälliköksi nimitettävät upseerit, ta-
vallisesti kapteenit, käyvät aikanaan neljän viikon
pituisen keskusoulun ja toimivat sen jälkeen jäl-
leen 17 viikon ajan rekryyttikoulussa, mutta nyt
komppanian päällikköinä.

Esimieskoulutukselle asetetaan Sveitsissä suuri arvo.
Keskimäärin 31 % rekryyteistä ilmoittaa sitä halua-
vansa, koulutettavien määrä on noin 28 %. Aliupsee-
reiksi valmistuneista noin 60 % haluaa jatkaa upseeri-
koulussa, vain 30 % eli puolet halukkaista voidaan
kursseille ottaa.

Vuosittain koulutettavien määrät ovat Sveitsissä
edellä olevia laskelmia noudattaen 37200 rekryyttiä,
8000 aliupseeria ja 2200 upseeria. Koko tämä kurssit-
taminen viedään lävitse kaikkiaan noin 1000 miehen
vahvuisella ammattisotilaiden joukolla, yksi upseeri
tai aliupseeri on 45 koulutettavaa kohti. Tosiasiassa
on niin, että jokaisessa rekryyttikompaniassa on
enintään 1 koulutusupseeri ja 2—3 koulutusaliupsee-
ria. Kouluttaminen on suureksi osaksi miliisiupseerei-
den ja -aliupseereiden tehtävänä. Instruktiivit ovat
valvomassa ja opastamassa. Kertausharjoituksissa on
vakinaista väkeä mukana vain nimeksi.

Vielä laajemmat miliisiupseereiden tehtävät ovat
kuitenkin joukkojen perustamisessa. Kaikista komen-
tajatehtävistä 95 % on miliisiupseereiden käsissä. He
joutuvat valmisteluihin ja niiden ylläpitämiseen käyt-
tämään lähes säännönmukaisesti vähintään puoli päi-
vää viikossa.

Kritiikkiäkin

[Voidaan tietysti sanoa, että miliisijärjestelmä on
niin mallikas, että se ei parannuksia kaipaa. Sveitsi-
läiset ovat ottaneet kuitenkin toisen kannan.

Neue Zürcher Zeitung kertoi 10. 8. 1969, että Mili-
tärdepartementti on asettanut 15 miehisen toimikun-
nan tutkimaan asevelvollisuusjärjestelmän kehittä-
mistä ajan vaatimalla tavalla. Tässä ei toimikunnalla
liene niinkään tavoitteena tutkia sotilaallisen iskuvoi-
man lisäämistä tai varustuksen vahvistamista, vaan
mieltä, onko vanhassa perinteellisessä tavassa jotain
sellaista, joka voi viedä miliisilaitoksen harhateille.
Komiteaa asetettaessa on pantu suuria toiveita sen
ennakkoluulottomaan ajatteluun ja toivottu rohkeita,
syvällekin luotaavia muutosesityksiä silloin, kun ne
katsotaan tarpeelliseksi.

Tehtävän määrittelyssä kiinnittää erityisesti huo-
miota sveitsiläisittäin muotoiltu peräkaneeetti, "tyhjä-
käynti on supistettava minimiinsä". Tässä on näky-
vissä tyypillinen säästämismentaliteetti. Meillä saa-
daan sotahistoriassa mennä taakse päin yli 90 vuotta,
ennen kuin löydetään yhtä mojova ajatus. Sellainen
on Suomen Kaartille Turkin sodassa annettu huolto-
ohje "Säästäkääten patroonia sodassa ja korppuja
Bivakissa."

—o—

TAPAHTUMAKALENTERI

- 13. 3. Talvisota päättyi v 1940
- 23. 3. Mainos-TV:n ja PE:n yhteistyönä valmis-
tama maanpuolustusaiheinen ohjelmasarja
"Tästä on kysymys", 3. osa
- 23.—25. 3. Puolustusvoimain hiihtomestaruuskilpailut
Kajaanissa
- 25. 3. 54. kadettikurssi ja 39. merikadettikurssi
päätyvät
- 1. 4. Reserviupseerikoulun ensimmäinen kurssi
alkoi Haminassa v 1920
- 13.—18. 4. Sotakorkeakoulun pääsyttökinto. Koulun
eri opintosunnille pyrkii lähes 250 upseeria
- 20. 4. TV:ssä "Tästä on kysymys", 4. osa
- 25. 4. Lapin sota päättyi v 1945
- 19. 5. TV:ssä "Tästä on kysymys", 5. osa
- 23. 5. RUK:n 50-vuotisjuhla
- 4. 6. Puolustusvoimain lippujuhlapäivän valta-
kunnallinen paraati Jyväskylässä

Kadettikurssien kuulumisia

17. Merikadettikurssi 25 vuotta

17. Merikadettikurssi vietti 14. 2. 70 valmistumisensa 25-vuotisjuhlaa.

Kuvassa vasemmalta lukien rva Vuorimies, rva Vähäjärvi, maj Vähäjärvi, rva Aarnio, rva Mäkinen, ylil evp Mäkinen, rva Ryyänen, kom Ryyänen, evl evp Vuorimies, rva Konttinen, maj evp Aarnio, kom Konttinen, kapt evp Oula, rva Römpötti, kapt evp Kontio, kom Heltimoinen, maj evp Sara, rva Heltimoinen, evl Römpötti, kapt evp Rapeli, evl Tirronen, rva Tirronen, evl evp Kettunen, maj evp Veriö, rva Sara, kapt evp Sutinen, rva Kettunen, rva Veriö ja rva Rapeli.

44. Kadettikurssi 10-vuotias

Kolmen puolustushaaramme kapteeni-portaan yhteistoiminta oli parhaimmillaan Helsingissä 11. 10. 1969, jolloin ravintola Hildenin juhlaavaan saliin kokoontuivat 44. kadettikurssin sekä Merisotakoulun ja Ilmasotakoulun rinnakkaiskurssien upseerit rouvineen kurssien juhlapäivän tilaisuuteen. 44. kadettikurssi vietti valmistumisensa (6. 12. 1959) 10-vuotisjuhlaa.

Aamupäivällä kurssi kokoontui Kadettikoulun muistorikkaissa suojissa. Heti alkuun todettiin, että 10 vuotta ei ole liian vaatimaton vuosimäärä kokoontumisen aiheeksi. Joukossa oli monta kadettiveljeä, jotka eivät olleet nähneet toisiaan kurssin päättymisen jälkeen. Oli todella aika verestä kadettimuistoja.

Kadettikoululla vietetyn päivän aluksi kuultiin koululla opettajina toimineiden kurssiveljien selostukset nykyisestä kadettikasvatuksesta ja -koulutuksesta. Koulutustiloihin tutustumisen päätteeksi siirryttiin ruokalarakennukseen.

Hilpeä rupattelu hiljeni sankariaulassa kadettiväpeli Matti Savonjousen astuessa sankarivainajien muistotaulun ääreen. Me muistimme heitä — samalla muistimme niitä oman kadettikurssimme veljiä, jotka ovat uhranneet henkensä palvelustehtäviä suorittaessaan.

Tämän päivän aktiivisiin ja luonteviin kadetteihin tutustuttiin yhteisen lounaan aikana. Samalla oli tilaisuus tarkastaa kurssin ruokailutavat, eipä ollut oppi unohtunut.

Kurssikokous päätti yksimielisesti, että tapaamisia kurssimuistojen merkeissä jatketaan säännöllisesti. Muiden käytännön kysymysten tultua käsitellyiksi kuultiin ulkomaisissa sotakouluissa opintojaan täydentäneiden kurssin upseereiden kertoilevan kokemuksistaan.

Mersiotakoulun kurssin saavuttua Kadettikoululle päätettiin päivä saunomisen ja uinnin merkeissä. Ja jälleen kerran iskivät viestiuinnissa yhteen kadettijoukkueet IA, IB ja IC. Parhaimmilleen kohosi tunnelma iltajuhlissa, jonne saavuttiin avec. Tanssin ja seurustelun lomassa puhuivat kurssin kadettiväpelin lisäksi kadettiveljet Lauri "Kymis" Kymäläinen ja "Timppa" Sario, jonka puheen sanoma, kauniin perinteen mukaan, oli osoitettu juhlan juhlistajille, daameillemme.

Juhlapäivä päättyi, hyvästelimme: Näkemiin 44. kadettikurssi kokoontuu jälleen.

19. KURSSI		
evl	Saukkonen, Paavo Erkki Ilmari	myönnetty ero 23. 1. 1970
25. KURSSI		
maj	Sipilä, Risto Sakari	myönnetty ero 24. 2. 1970
26. KURSSI		
maj	Mäenpää, Erkki Kalevi	ylennetty everstiluutnantiksi 23. 1. 1970
15. Me-KURSSI		
evl	Lyytinen, Olavi	myönnetty ero 5. 2. 1970
38. KURSSI		
kapt	Lautiainen, Timo Erkki Antero	ylennetty majuriksi 19. 12. 1969
kapt	Virrankoski, Markus Antti	ylennetyt majuriksi 19. 12. 1969
41. KURSSI		
kapt	Lönnberg, Jouko Erkki	ylennetty majuriksi 19. 12. 1969
48. KURSSI		
ylil	Sarviharju, Pekka Juhani	myönnetty ero 17. 1. 1970
50. KURSSI		
ltn	Larimaa, Pentti Allan Armas	myönnetty ero 4. 1. 1970
53. KURSSI		
ltn	Koskivirta, Kalle Kimmo Tapio	myönnetty ero 1. 2. 1970
ltn	Lepola, Mauri Engelbert	myönnetty ero 13. 1. 1970
ltn	Miestinen, Kauko Olavi	myönnetty ero 13. 1. 1970
36. KURSSI		
ltn	Kiuttu, Erkki Pietari	myönnetty ero 5. 3. 1970

KYLKIRAUDASSA N:o 4/1969 julkaistuun syntymäpäiväluetteloon pyydetään tekemään seuraavat lisäykset ja oikaisut:

- 11. kadettikurssi täyttää 40 vuotta 16. 5. 1970
- 2. kurssin maj E J A Lagerlöf on kuollut 13. 11. 1969
- 26. kurssin kapt M K Kontio on kuollut 28. 1. 1970
- 16. kurssin maj E K Lassilan kotipaikaksi on erheellisesti merkitty USA, pitää olla Luumäki
- 26. kurssin O G Lehmuskallion sotilasarvo on erheellisesti merkitty yli-luutnantiksi, pitää olla kapteeni
- 24. kurssin evl R A Kurkela täyttää 50 vuotta 21. 8. eikä 20. 8.

Sisällysluettelo

	Sivu
Everstiluutnantti M Kuosa: Talvisota — häviökö vai voitto	2
In memoriam	3
Majuri P Jokinen: Mitä nyt olisi tehtävä? — Kadettikunnan tulevaisuuden ratkaisumahdollisuuksien tarkastelua	6
Yhteiskuntatieteitten tohtori Osmo A Wiio: Leipä vai aate	10
Pääsihteerin palsta	12
Majuri A Lauri: Katsaus sotilaspoliittisesti merkittäviin maailmantapahtumiin vuonna 1969 ..	14
Reserviläiset toivovat kehityshakuista maanpuolustuspolitiikkaa	20
Pohjois-Karjalaisia joukko-osastoja	23
Lehtori, ltn res Veijo Saloheimo: Kustavilais-karjalainen upseeri Erik Johan von Fieandt	29
Everstiluutnantti Pentti Silvasti: Sveitsin miilisiarmeijan nykypäivää	34
Tapahtumakalenteri	36
Kadettikurssien kuulumisia	37

*Kirjat, aikakauslehdet
ym painotuotteet
toimitamme
edullisesti lyhyellä
toimitusajalla*

OY LÄNSI-SAVO

Mikkeli, Maaherrankatu 20
Puh. sarja 12025

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n järjestölehti

N:o 85

Päätoimittaja: evl A A Salin, PEkoul-os puh
625801/2495

Toimituskunta: ev E Korpikoski, evlt A A Salin
(pj), P Impola, V Kakkuri, A Heinonkoski,
komkapt T Kuparinen, maj E Rannikko
(siht), maj E Seppänen ja yllil O Katainen

Toimitussihteeri: maj E Rannikko, Pääesikunta,
puh 625801/2328

Ilmoitukset: yllil V Levonmäki, Sturenkatu 9 B 38,
Helsinki 51, puh 714299

Taloudenhoito ja ilmoitusaineisto: rouva Irja
Wonkka, Liisankatu 1, Helsinki 17, puh
12681/333

Kuvalaajat: Helander-Kliché, Helsinki, puh 632042

Osoitteen muutokset: Kadettikunnan toimisto,
Fredrikinkatu 16 A, Helsinki 12, puh 665739

Tilauhinnat: 1/1 v 6:—, irtonumerot 1:50

Postisiirtotili 30909

